РЕСПУБЛИКАЯА ТҮРҮҮ МАЛАЖАЛТАЙ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЭ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Үдын Горкомой орган.

№ 19 (4911) ‖ 1946 он, январиин 25, пятница ‖ Сэн 20 мүнгэн

һунгалтын үдэр—1946 оной февралиин 10-да коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө, манай агуу ехэ советскэ арадай алдарта хүбүүд ба басагадай түлөө өөһэдынгөө голосуудые омог баяртайгаар үгэхэбди!

(Нүхэр И. В. Сталинда түрүү малшадай республиканска зүблөөнэй хандаһан бэшэгһээ)

Малшадай мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Республикын колхоз, совхозуудай урда малажалаа бүхы хэмжээгээр хүгжүүлэн, тэрэнэй ашаг шэмые арбидхаха гэһэн эгээл шухала, тон харюусалгатай зорилго табигдаһан байна. Энээниие бэелүүлхэ түрүүшын нүхэсэл хадаа социалистическэ мүрысөөн боложо үгэнэ. Тиимэл хадань малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадагшад Бурят-Монголой АССР-эй эрэгтэй эмэгтэй бүхы колхознигууд, совхозуудай эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд ба малажалай мэргэжэлтэдтэ хандалга гаргажа, адуу малаа али болохоор олошоруулан, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхые уряалһан байха юм.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадагшадай хандалга соо түбхын түрүүндэ, адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ гол зорилго хандуулагдана. Үбһэ тэжээлые зүбөөр гаргашалжа арбилха ба адуу малда тэрэнние эдюулхэдээ байгуулагдаһан түсэбэй ёһоор тодо һонороор үгэхэ, үбэлэй бэлшээрине һайнаар эмхидхэхэ, адуулагдажа байһан бүхы малай шадал шэнээе, тэрэшэлэн бэлшээрине шалгаха, тамир муутай малнуудые түсгаар бүлэглэжэ тэжээл дээрэ табиха, малаа саг соонь үһалха мэтэ хэмжээ-ябуулгануудые үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалда шухала үүргэтэй байна.

Түл абалгые хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гэшэ колхоз, фермэ, малшан бүхэнэй нэгэн шухала хэрэг мүн. Мүнөө шэнэ түл абаха саг тулажа ерээ. Түрүү колхоз болон фермэнүүд хэдэн олон хурьга, туганнуудые абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ эхилбэ. Мүнөө үедэ бүхы колхоз фермэ гүүртэнүүд түл абалгада бэлэдхэлээ хэдэн дахин шалгажа, дутуунуудые олобол дары сагаа усадхаха уялгатай. Нарай малай байра байдалые дулаан, хуурай, ариг сэбэр байлгаха, зүбөөр эдеэлүүлхэ гэшэ түлнүүдые хоролтогүйгөөр тэнжээхэ ябадал хангаха байна.

Зарим колхозууд адуу малые гүүртэдэн бүлэглэхэдөө тэдэнэй үүлтэр, наһа ба шадал шэнээе бүридхэнгүй эмхидхэдэг байха юм. Үнгэрхэдөө үбшэн малые элүүр малтай худхажархиһан байдаг. Тиимэдэ малые гүүртэлэн бүлэглэхэ ябадалда харюусалгатайгаар хандажа үүлтэр, наһан, шадал шэнээн ба бэеынь элүүрые хараадаа абалсаха гэшэ тон шухала.

Адуу мориндо түсгаар анхарал табиха тухай түрүүшүүлэй хандалга соо бэшэгдэнэ. Олонхи колхозуудаар мори унаагай тоо толгой амгалан бэшэ байдалтай байха юм. Тиимэдэ адуу моридые хабар болтор һайн шадалтай болгохо гэшэ колхозой моришон, адуушан ба бүхы колхознигуудай шухала зорилго болоно. Мүн түрэхэ гүүдые түсгаар харууһан дээрэ табиха хэрэгтэй. Дээрэ дурсагдагша эдэ шухала асуудалнууд малажалай түрүүшүүлэй хандалга соо дэлгэрэнгыгээр бэшэгдээ.

Республикын түрүү малшад адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, малай һубайралга, хоролтотой тэмсэхэ ябадал хаа-хаанагүй шангадхаха тухай бодото хэмжээнүүдые хараалһан байха юм. Адуу малые али болохо хэрэгсэлдэ зорюулан гаргашалха ябадалтай тэмсэжэ, хүдөө-ажалай артелиин сталинска Уставые хазагайруулһан баримтануудые болюулха, малажал дээрэхи тоо бүридхэлые тодо һонорбор хэхэ хэрэгтэ шухала анхарал табигдаба.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадагшад республикын эрхим малшадта хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые олгохо условинуудые батлан абаһан байна Малажалые хүгжүүлхэ хэрэгтэ амжалтануудые түйлаһан түрүүшүүлдэ «Республикын эрхим һаалиша-малшан», «Республикын эрхим тугалшан», «Республикын эрхим малша-пастух», «Республикын эрхим моришон», «Республикын эрхим адуушан», «Республикын эрхим хонишон», «Республикын эрхим гахайшан» гэһэн нэрэзэргэнүүд олгогдохо юм.

Иимэ хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые олохын түлөө малажалай фермэ, гүүртэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд республиканска социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсожо, адуу малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, адуулгые һайнаар эмхидхэхэ, үбһэ тэжээлээ зүбөөр гаргашалжа арбилха, шэнэ түлнүүдые хоролтогүйгөөр тэнжээхэ, бүхы малаа ороондо оруулха, малай байра байдалые ариг сэбэр, урин дулаан байлгаха, һүрэгүүдээ саг соонь үһалха, эдеэлүүлхын дүлөө эрид шууд тэмсэхэ зорилготой.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска суглаанда хабаадагшадай уряалые республикын колхоз, фермэ, гүүртэ бүхэнэй малшад халуунаар угтажа, Бурят-Монгол АССР-ые ойрын жэлнүүдтэ ашаг шэмээр ехэ хүгжэнги малажалтай республика болгохо гэһэн партиин Центральна Комитедэй эрилтые дүүргэхэ хэрэгтэ шууд шангаар оролсохо байна. Малшадай социалистическэ мүрысөөн имагтал фермэ, гүүртэ хоорондо эмхидхэгдэхэ бэшэ, харин малшан бүхэнэй дунда дэлгэрхэ ёһотой. Нютагуудтахи партийна, советскэ газартаряалангай орган, малажалай мэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилжэ, фермэ, гүүртэ малшан бүхэнэй бэедээ абаһан уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ зорилготой. Адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, тэдэнэй тоо толгойе олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхахатаяа хамта, сабшалангые жэгдэрүүлэн һайжаруулжа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө эрид тэмсэл хэхэ ябадал хаанашье мартагдаха ёһогүй.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Малажалые хүгжүүлхэ талаар 1945 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые барюулха тухай

Малажалые хүгжүүлхэ талаар аймагуудай социалистическэ мүрысөөнэй 1945 оной дүнгые хаража үзөөд, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол Хоринн, Иволгын, Хэжэнгын аймагууд һайн аша үрэ түйлаһан байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Хоринн аймаг 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—106,8 процент, хони ямаагаар—106,3 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн унагадай—98,4 процентые, тугалай—98,2 процентые, хурьга эшэгэдэй—97,6 процентые, поршоонхонуудай—97,1 процентые бүрин бүтэн байлгаа. Аймагай колхозуудаар адуу малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр ба хоролтогүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

Иволгын аймаг 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—100 процент, эбэртэ бодо малаар—104,6 процент, хони ямаагаар—104,1 процент дүүргэв. Аймагай колхозуудаар адуу малай үбэлжэлгэдэ эмхитэйгээр ба хоролтогүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

Хэжэнгын аймаг 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб: адуу морёор—100,4 процент, эбэртэ бодо малаар—102,8 процент, хони ямаагаар—107,5 процент дүүргэв.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол малажалые хүгжүүлхэ талаар 1945 оной хүдэлмэриин дүнгүүдээр БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые 1945 ондо малажалаар үлэмжэ һайн амжалтануудые түйлаһан Хоринн аймагта (аймгүйсэдкомойнь түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжапов, ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Борсоев АЗО-е дааагшань нүхэр Олзошкин, главна зоотехнигынь нүхэр Дорофеев) барюулха гэжэ тогтообо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй президиумэй дамжуулгын Улаан тугые абаха нэгэдэхи кандидадта—Иволгын аймаг, хоёрдохи кандидадта—Хэжэнгын аймаг талагдаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй дамжуулгын Улаан туг адуу малые бүрин бүтэн байлгаһанай, түл абалгые үнгэргэһэнэй ба сабшалан һайжаруулха хүдэлмэринүүдэй дүнгүүдээр 1946 оной нэгэдэхи кварталай эсэстэ барюулагдаха байна.

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөнэй

Бурят-Монгол АССР-эй эрэгтэй ба эмэгтэй бүхы колхознигуудта, совхозуудай эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ болон малажалай специалистнуудта

ХАНДАЛГА

ХҮНДЭТЭ НҮХЭДҮҮД!

Манай агуу ехэ Советскэ Союзай арадууд дайн сэрэгые илалта түгэсөөр дүүргээд, манай ороной ажахыда дайн сэрэгээр ушаруулагдаһан шархануудые эдэгээхын тула эршэтэй шангаар ажаллажа байна. Мүнөө арадай ажахын бүхы һалбаринуудые улам саашадань хүгжөөхэ, культурна байгуулалтые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ба бүхы арад зоной ажабайдалайнь хэмжээе нилээд һайжаруулха гэһэн шэнэ зорилгонууд энхэ амгалан сагай байгуулалтын үедэ ороһон манай Эхэ ороной үмэнэ дүрбэдэхи сталинска табанжэл соо табигдана.

Бидэнэр, Бурят-Монгол республикын малшад, республикынгаа хүдөө ажалай гол шухала һалбари болохо малажалые али болохоор хүгжөөжэ, эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ эгээл эдибхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой гээшэбди. Тэрэнэй тулада малша бүхэн өөрынгөө бүхы хүсые гаргажа, малай тоо толгой түргэнөөр олошоруулха, тэрэнэй шанарые һайжаруулха ба ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ёһотой. Бидэнэр ойрын жэлнүүдтэ олониитын колхозно малай тоо толгойе дайн сэрэгэй урда тээхи хэмжээндэ хүртэр һэргээн болхоохо тэды бэшэ, харин тэрэниие нилээд хэтэрүүлэн олошоруулха ёһотойбди.

Энээниие түйлаха арга-боломжонууд манайда бии гү?

Бии, хэлсээнгүй бии гээшэ. Манай колхоз бүхэн өлбэг ехэ сабшалантай бэлшээритэй гээшэ, малажалай баян дүй дуршэлтэй бэрхэ шадамар хүнүүд манайда бии гээшэ.

Манай түрүү колхозно фермэнүүд хадаа адуу малай тоо толгойе түргэнөөр олошоруулха гэһэн бата зам дээрэ гараба. Иволгын аймагай Гильбирын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1945 ондо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Хоринн аймагай Красно-Партизанска сельсоведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз ба бусад олон колхозууд адуу малай тоо толгой үсхэбэрилхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Хоринн аймагай «Интернационал» колхоз дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ адуу малайнгаа тоо толгойе 1.200 толгойгоор, тэрэ аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1.600 толгойгоор олошоруулһан байна. Торинн аймагай «Авангард» колхозой ОТФ дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ хонидой тоо толгойе амжалтатайгаар үсхэбэ. Энэ фермые хонин ажалай алдарта мастер Салих Ахметшин хүтэлбэрилжэ байдаг. Курумканай аймагай Гаргинска сомсоведэй Кировэй нэрэмжэтэ колхозой адуун ажалай фермэ 1945 ондо адуу моридой тоо толгой олошоруулха түсэбые 106 процент дүүргэбэ. Хэжэнгын аймагай «Зургаанай Зам» колхозой МТФ мал үсхэбэрилхэ түсэбөө 104 процент түйсэдхэбэ. Манай малажалай түрүүшүүлэй хүдэлмэриие хараад үзэгты. 60 наһатай хүгшэн—Сэлэнгын аймагай Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Цыренжит Гомбоева 376 эхэ хонинһоо 430 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна; Хэжэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой моришон Цырен Цыремпилов 43 гүүнһээ 43 унага абажа тэнжээбэ: Мухаршэбэрэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Дулгарма Батуева даажа абаһан 19 үнеэнһээн 19 тугал абажа тэнжээгээ; Тарбагатайн аймагай «Красный партизан» колхозой гахайшан Прасковья Григорьева 7 эхэ гахайһаа 114 поршоонхо абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна.

Эдэ ба бусад түрүү колхозууд, фермэнүүд ба малажалай эрхим шэлдэг хүнүүдээрээ бүхы республикамнай омгорхоно. Тэдэнэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд хадаа малажалые амжалтатайгаар хүгжөөхын тулада колхоз бүхэндэ бии байһан барагдашагүй ехэ арга-боломжонууд тухай хэлэжэ үгэнэ. Хэрбээ ёһотой гэгшээр колхозноор ажаллаад байгаа хадаа, колхоз бүхэн малажалые хүгжөөхэ түсэбөө жэлһээ жэл бүри гансахан дүүргэхэ тэды бэшэ, харин нилээд үлүүлэн дүүргэжэ шадаха байна гэжэ тэдэнэр харуулна.

Теэд олонхи колхозууд ба колхознигууд өөртөө байһан арга-боломжонуудаа хэрэглэдэггүйнь гэмшэлтэй байна. Тиин хэдэ хэдэн колхозуудта малажалда хайша хэрэгээр хандаһанай өсэстэ малай олооро үхэхэ хорохо, малые иишэ тиишэнь үрихэ ба эхэ малай олооро һубайрха ябадал гарадаг байна.

Илангаяа Кяхтын, Кударын, Бичурын, Түнхэнэй ба бусад хэдэ хэдэн аймагуудай колхозуудта малажалай хэрэг амгалан бэшэ байна. Гээгдэнги колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ба малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй гэмээр республикамнай 1945 ониие хангалтагүй үрэ дүнтэйгөөр түгэсхэбэ. Адуу морндой, эбэртэ бодо малай, хони ямаадай ба гахайн тоо толгой үнгэрөөшэ жэл соо олошороо бэшэ, харин хороһон байха юм. Энэ 1946 ондо бидэнэр республикынгаа малажалай энэ гутамшаг байдалые яба-хээбэшье усадхаха уялгатай гээшэбди. Адуу малые үсхэхэ, харууһалха ба тэжээхэ хэрэгтэхи хэдэн олон дутуу дунданууд саашадаа огто тэсэшэгүй байна, тэдэ бүгэдые шадаал һаа түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй.

Энээнэй гол шухала—малай үбэлжэлгые, малажалай эгээл харюусалгатай энэ үе сагые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал болоно.

Манай эндэ шэрүүн хүйтэн ба үни удаан үбэл болодог гээшэ бэзэ. Малаа муугаар хаража байгаа һаа манай забайкальена үбэлэй хүйтэн үхэр малдамнай ехэхэн гарза гай ушаруулжа болохо байна. Эгээл тиимэһээ адуу малай үбэлжэлгые үнгэргэхэһөө ондоо үлүү шухала зорилго мүнөө колхозуудай урда табигданагүй гээшэ. Адуу малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэн гансал тиимэ колхозууд хабартаа, зундаа ба бүхэли 1946 он соо малажал дээрэ амжалтатай байха юм гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгын амжалтые юун шиидхэжэ шадаха гээшэб?

Нэгэдэхеэр—малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг хүнүүд ба ажалдаа тэдэнэй үнэн сэхээр хандаха ябадал болоно. Адуу мал хадаа колхозуудаймнай үндэһэн шухала баялигынь болоно гэжэ малша бүхэн ойлгоод, толгой мал бүхэниие хороонгүй үсхэхын түлөө тэмсэхэнь шухала. Тинхэдэ малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг эрэгтэй ба эмэгтэй бүхы колхознигууд адуу малай энэ үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ нэгэн хүндэл адляар оролсохо ёһотой гээшэ.

Хоёрдохёор—үбһэ тэжээлые шадамараар хэрэглэхэ ябадал болоно. Олонхи колхозуудта үбһэ тэжээлэй дутажа байхада энэ асуудал онсо шухала удхашанаргай болоно. Мүнөө колхоз бүхэн үлэһэн үбһэ тэжээлээ шалгажа, тэрэниие гаргашалха ябадалые нарин нягтаар гуримшуулха, тэжээхэ тушаа тогтоогдоһон түсэбые баримталха, үбһэ тэжээл гаргашалха тушаа тодорхой тоо бүридхэл хүтэлжэ байха хэрэгтэй. Тэрээнтэй нэгэн хамта набша намаа, хулһа гэхэ мэтын тэжээлэй үбэлэй бэлэдхэл хэжэ үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гээшэ. Үбһэ тэжээлые гамтайгаар гаргашалхын ба адуу малда ехэ шэмэтэй байхынь тулада үбһэ ба һолоомые гансал кормушка соо хэжэ эдюулхэ, хэршэхэ, дэбтээхэ болон үбһэ тэжээлые эдюулхэ ондоо аргануудые хэрэглэхэ шухала.

Гурбадахяар—адуу малай үбэлэй адуулгые зүбөөр эмхидхэхэ ябадал болоно. Мүнөө бэлшэжэ ябаһан бүхы малай тамир тэнхээе ба мүн бэлшээриин газарые шалгажа үзэхэ хэрэгтэй. Туранхай малнуудые түсгаар бүлэг болгожо илгаад, тэдэниие амяарынь һайнаар тэжээхэ шухала. Бэлшэжэ ябаһан малые бэлшээри һайнтай ба бага саһатай газараар алгадгүй һэлгэн адуулжа байха хэрэгтэй. Малай бэлшээриин ябаса тухай үдэр бүри хянан хаража байха ба адуу малые үдэртөө 7—8 часһаа доошо бэшэ бэлшээридэ ябуулха шухала. Малые үһалха ябадал—бага бэшэ удхатай асуудал мүн. Үһалха газар хүрэхэ зэргээрынь бэлдэжэ, үһалалгые зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Дүрбэдэхеэр—адуу малые зүбөөр гүүртэлжэ хубааха ябадал болоно. Зарим колхозууд адуу малай наһа, тэнхээ тамир ба үүлтэрыень хамаархангүйгөөр гүүртэнүүдые байгуулдаг ба хэтэрхэдээ үбшэн малые элүүр малтай хамта байлгадаг юм.

Олон малай гүүртэ, отара, адуун һүрэг байгуулха хэрэггүй гэжэ дүй дуршэл харуулаа. Адуу малаа бишиихан гүүртэнүүдээр таһалхада һайн байна. Тэрэ малые хараха хүнүүдые нэмэжэ үгэхэ ябадалһаа сухарижа болохогүй. Залуу малые амяарынь байлгаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй хойноһоо түсгаар һайн харууһалта хэгдэхэ зэргэтэй байна. Үүлтэртэ малые амяараа гүүртэнүүдтэ илгажа, тэдэнэй хойноһоо түсгаар харууһалга хэхэ шухала. Мүн туранхай малые амяарынь байлгажа, һайнаар тэжээхэ хэрэгтэй. Тиин үбшэн малые элүүрһээнь илгажа, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй заабариин ёһоор эмнэхэ хэрэгтэй гээшэ.

Табадахяар—түл абаха ажалые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ябадал болоно. Шэнэ түл абаха саг өхилөө.

Түрүү колхозууд ба фермэнүүд зуугаад толгой түл абаад байхадаа, нэгышье хоролто болгоногүй. Колхоз бүхэн, фермэ бүхэн түл абалгада бэлэдхэлээ энэ гэһээр үшөө дахин шалгажа, бүхы дутагдалнуудаа дары усадхаха ёһотой. Залуу мал хадаа хуурай ба дулаан байра соо баригдажа, эгээл һайн тэжээл алгадгүй эдижэ байха ёһотой.

Адуу морин тухай онсо ехэ оролдолго гаргаха ёһотойбди. Тон олон колхозуудта адуу морид гэмшэлтэй муу байдалда байдаг байна. Хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал унаа моридой байдалһаа ехэнхидээ дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ. Унаа моридоо тэнхээ тамир һайнтай байлгажа, хабарые угтаха гээшэ манай колхозно моришодой, адуушанай, бүхы колхознигуудай зорилго болоно. Тиин унагалха гүүдые хараха ябадалда ехэ анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Унагалха гүүн бүхэндэ үнэмшэлгэ бэшэг үгэжэ, тэрэниие хүндэ хүдэлмэриһөө саг соонь һуллаха болоно. Муугаар хараһан шалтагаанһаа гүүнэй унага хаяһан ябадал колхоз ба гүрэнэйнгөө үмэнэ гэмтэ ябадал хэһэндэ адляар харагдаха тиимэ гуримые бүхы колхозуудта тогтоохо хэрэгтэй.

* * *

Ехэ мяха абажа, ехэ һү һаажа, ехэ нооһо хайшалжа, адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гээшэ—малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 1946 оной шухала зорилго болоно. Энэ зорилгые шиидхэхэ ябадал мүн лэ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгһээ дулдыдаха байна.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалһаа эхэ малай һубайралгатай тэмсэхэ хэрэг баһал дулдыдаха болоно. Хэрбээ малаа тураангүйгөөр ондо оруулаа һаа, орооной кампаниие саг соонь үнгэргэжэ ба олон түл абажа шадаха байнабди.

Тиимэ болохолоороо малай үбэлжэлгын ямараар үнгэргэгдэһэн дээрэһээ тон олон юумэ дулдыдаха болоно гээшэ. Эгээл иимэһээ эрэгтэй ба эмэгтэй бүхы колхознигуудай, малажалай специалистнуудай, колхозуудай, партийна ба советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралынь энэ шухалын шухала хэрэгтэ мүнөө хандуулагдаха ёһотой.

Эдэ бүхы харюусалгатай зорилгонуудые шиидхэхын тулада бидэнэр бултадаа эршэтэй шангаар ба зоримгойгоор хүдэлмэрилхэ ёһотойбди. Мал ажалай шухала бүхы участогууд дээгүүр эгээл эрхим хүнүүд, шадамар бэрхэ малшад табигдаал байна гү гэжэ хаража үзэхэ хэрэгтэй. Үнэн сэхөөр ба шэн зоригтойгоор ажалладаг хүнүүдые али болохоор үргэдхэхэ, тиин колхозно ажалда хойрог нобшоор хандадаг лодырьнуудые гансахан шоо шобто үзэхэ тэды бэшэ, харин хайра гамгүйгөөр хэһээхэ хэрэгтэй.

Адуу малай ба малажалай продукциин тодо һонор тоо бүридхэлые колхоз бүхэндэ, тиин колхоз соо фермэ бүхэндэ колхозно эд зөөриие урихэ ябадалтай эрид шууд тэмсэл хэжэ, тиигээд хүдөө ажалай артелиин Сталинска уставые эбдэхэ гэһэн бүхы зам харгые хааха хэрэгтэй.

Малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые эгэн олоорынь социалистическэ мүрысөөндэ оруулаад байгаа хадаа малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, малажалые улам саашадань хүгжөөхэ гэһэн эдэ бүхы ехэ зүйлнүүд ба харюусалгатай зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байнабди. Мүрысөөн хадаа колхоз ба фермэнүүдэй хоорондо хэгдэжэ, гансахан коллективнэ байха бэшэ, мүн баһа тэрэ мүрысөөн хадаа малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан бүхы эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудай дунда—һаалишан һаалишатаяа, хонишон хонишонтоёо, адуушан адуушантаяа гэхэ мэтээр хэгдэжэ, тэрэ мүрысөөе малажалай зохихо специальностиин эрхим хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэзэргэ олохын түлөө нийтэ республиканска хүдэлөөн болгохо зэргэтэй.

Бидэнэр, малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшад хадаа «Республикын эрхим һаалиша-малшан», «Республикын эрхим тугалшан», «Республикын эрхим моришон», «Республикын эрхим хонишон», «Республикын эрхим гахайшан», гэһэн нэрэзэргын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй условинуудые хаража баталан абаад, энэ мүрысөөндэ оролсожо, республикын эрхим малшанай хүндэтэ нэрэзэргэ олохын түлөө тэмсэхыетнай малажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди.

* * *

Бидэнэр адуу малай энэ үбэлжэлгын асуудалнуудһаа гадна, мүн малажалайнгаа бата бэхи тэжээлэй бааза байгуулха гэһэн асуудалнуудые зүблөөн дээрээ зүбшэн хэлсээбди. Малажалые улам саашадань хүгжөөхэ ябадал хэды шэнээн үбһэ тэжээлтэй байһан дээрэһээмнай ехэнхидээ дулдыдаха байна гэжэ бидэнэр тоолонобди. Эгээл тиимэһээ хандалга бэшэжэ һаяхан республиканска газетэнүүдтэ тунхаглаһан Иволгын аймагай Гильбирын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө-ажалай артелиин эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудай гайхамшагта үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ абаад, 1946 ондо сабшалангай газарые һайжаруулха ба үбһэ ехээр суглуулжа абахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохые эрэгтэй ба эмэгтэй бүхы колхознигуудые уряалнабди. Бүхы колхозууд сабшалангаа һайн байлгажа, элбэг ехэ үбһэ ногоо абахынь тулада сабшалангаа үтэгжүүлхэ ба фермын дэргэдэхи тарилга хэхэ ажалда хаа-хаанагүй бэлэдхэл хэжэ энэ гэһээр эхилхэ шухала.

Нүхэд малшад!

Бидэнэр адуу малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэе, республикынгаа малажалай гээгдэлые түргэнөөр усадхахын түлөө хаморолсожо, 1946 ониие Бурят-Монгол АССР-эй хүдөө-ажалай гол шухала энэ һалбариие хүгжөөхэ хэрэгэй шиидхэхы жэл болгое, тиигээд ойрын жэлнүүдтэ Бурят-Монгол АССР-ые хүгжэнги ба ашаг шэмэ ехэтэй малажалай республика болгохо гэжэ партиин Центральна Комитедэй бидэнэй үмэнэ табиһан зорилгые хүндэтэйгөөр дүүргэе гэһэн халуун уряалтайгаар та бүгэдэндэ ханданабди.

Энээниие бэелүүлхэ бүхы арга-боломжонууд бидэндэ бии, тэдэ арга-боломжонууд хүсэд дүүрэнээр хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Манай Агуу ехэ Советскэ Эхэ орон мандажа ба бэхижэжэ байхань болтогой!

Манай инаг, хүндэтэ вождь ба багша Агуу ехэ СТАЛИН мандаха болтогой!

Москва, Кремль

Арадуудай вождь нүхэр СТАЛИНДА

Хүндэтэ Иосиф Виссарионович!

Бидэнэр, Буряг-Монголой малажалай түрүүшүүл, республиканска зүблөөндэ сугларжа ерээд, бидэнние үдэр бури ан-харжа байһанайгнай түлөө, манай хүндэтэ ба инаг вождь, Танда халуун амаршалга ба колхозно баяр мэндые хүргэнэбди.

Бидэнэр үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые гаргаха, өөһэдыгөө үйл дүршэлөөр хубаалдаха, өөһэдынгөө худэлмэридэхи дутуу дуталнгүүдые элирүүлхэ ба өөһэдынгөө зорилгонуудые бүхы талаһаань зүбшэн хэлсээд, алуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, малажалай гэзгэлые үсадхаха болон Бурят-Монголой АССР-ые ойрын жэлнүүдтэ хүгжэнги ба ашаг шэмэ ехэтэй малажалай республика болгохо гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй табиһан түүхэтэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ хэмжээнүүдые хэлсэжэ абахын түлөө суглараабди.

Бидэнэй үмэнэ табигдаһан зорилго дүүргэгдэхэ гэжэ нүхэр Сталин, Танине бидэнэр найдуулнабди. Тэрэнэй түлөө бүхы арга-боломжонууд манайда бии. Эдэ арга-боломжонуудаа бидэнэр хүсэд түгэнөөр хэрэглэхэ байнабди. Алуу малай тоо толгойе олошоруулхын тула, тэрэнэй шанарые һайжаруулхын тула, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула хамаг бүхы хүсэ шадалаа гаргахабди.

Манай орон немецкэ эзэмдэгшэд ба японско империалистнуудые бута сохижо илалта туйлаад, энхэ амгалан байгуулалтада, оронойнай арадай ажахыда дайсанай ушаруулһан шархануудые эдэгээхэ ба Сталинска дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ хам ороод байһан үедэ бидэнэр республиканска зүблөөндэ сугларaaбди.

Бидэнэр, Бурят-Монголой колхозно малшад, дүрбэдэхи табанжэлэй зорилгонуудые дүүргэхын хойноһоо унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллахабди, ороондоо малажалай продуктнуудые ба ажаүйлэдбэридэ түүхэй эдые үшөө ехээр үгэхэбди, тиин агуу ехэ Эхэ оронойнгоо хүсэн шадалые бүхэжүүлхэ хэрэгтэ туһалхабди гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танине найдуулнабди.

ССР Союзай Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ үдэр болтор хэдыхэн хоног үлэбэ. Энэ бүгэдэ арадай һайндэрые республикынгаа бүхы ажалшадтай суг хамта ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа угтахабди. Һунгалтын үдэр—1946 оной февралиин 10-да коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө, манай агууехэ советскэ арадай алдарта хүбүүд ба басагадай түлөө өөһэдынгөө голосуудые омог баяртайгаар үгэхэбди.

Манай советскэ Эхэ орон мандаха ба бүхэжэхэнь болтогой!

Большевитскэ парти, Ленин—Сталинай парти ба сэсэмэргэн советскэ правительство алдаршаха болтогой!

Ажалшадай зол жаргалай түлөө, манай агууехэ Эхэ ороной алдар нэрын түлөө, манай хүндэтэ Иосиф Виссарионович, олон олон жэлдэ бэе мэндэ һуухатнай болтогой!

Малажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөгөөр баталагдаба

Республикын эрхим малшадта хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые олгохо УСЛОВИНУУД

(Тусхайта һалбаринуудаар)

I. ИИМЭНҮҮД НЭРЭЗЭРГЭНҮҮД ОЛГОГДОДОГ БАЙХА:

«Республикын эрхим һаалиша-малшан»

а) Бэедээ даалгагдаһан бүхы үнеэд ба һубай малнуудые түрүүлһэн, тугалнуудыень 6 һаратай болторынь гарзагүйгөөр түлжүүлһэн;

б) дунда зэргээр һаамхай үнеэн бүхэнһөө: бурят-монгол нютагай үнеэнһээ 600 литрһээ доошо бэшэ, метис үнеэнһөө 1.300 литр ба симментальска үнеэнһээ 1.800 литр һү һаажа абаһан—**һаалиша-малшанда.**

«Республикын эрхим тугалшан»

Бэедээ даалгагдаһан тугалнуудаа 6 һаратай болторынь гарзагүйгөөр түлжүүлһэн ба сүүхэ бүхэндэ дунда зэргээр бурят-монголой нютагай үүлтэрэй тугалнуудай шэгнүүрине 350 грамм, метис тугалнуудайхине 450 грамм ба симменталнуудайхине 550 грамм нэмээһэн—**тугалшанда.**

«Республикын эрхим малша-пастух»

Бэедээ даалгагдаһан малайнгаа тоо толгойе бүрин бүтэнөөр ба садхалан һайнаар байлгаһан—**малшан-пастухта.**

Бэедээ даалгагдаһан малайнгаа тоо толгойе бүрин бүтэнөөр алуулһан, малаа дундаһаа дээшэ шадалтай ба тарган ябуулһан—**шахамал мал харууһалдаг малша-пастухта.**

«Республикын эрхим моришон»

Бэедээ даалгагдаһан һүрэгтөө 10 гүүнһээ 7-һоо үсөөн бэшэ унага түрүүлһэн **конюшнида байһан моридой моришондо.**

Моридоо дунда шадалтай садхалан ба бүрин бүтэн байлгаһан—**хүдэлмэриин моридые харууһалдаг моришондо.**

«Республикын эрхим адуушан»

10 гүүнһээ 8-һаа үсөөн бэшэ унага хүхэнһөө һалатарынь тэнжээһэн—**адуушанда.**

«Республикын эрхим хонишон».

а) Бэедээ даалгагдаһан 100 хони-ямаан бүхэнһөө 110 хурьга-эшэгэ хүхэнһөө һалатарынь тэнжээжэ гараһан;

б) дунда зэргээр нютагай хониһоо 1,5 килограммһаа бага бэшэ, метис хониһоо 3,5 килограммһаа багабэшэ, мериносһоо 5 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалжа абаһан—**хонишондо.**

«Республикын эрхим гахайшан»

Эмэ гахай бүхэнһөө 10-һаа үсөөн бэшэ поршоонхо түрүүлжэ хүхэнһөө һалаха хүртэрынь тэнжээһэн—**гахайшанда.**

II. ХҮНДЭТЭ НЭРЭЗЭРГЭНҮҮДЫЕ ОЛГОХО ГУРИМ

1. Республикын эрхим малшадай (һалбари бүхэнэй) хүндэтэ нэрэзэргэнүүд республикын Наркомземэй зууршалгаар Бурят-Монгол АССР-эй Совнаркомоор олгогдохо.

2. Республикын эрхим малшадай (һалбари бүхэнэй) нэрэзэргэнүүдые абахын түлөө социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые БМАССР-эй Наркомзем квартал бүхэндэ гаргадаг байха. Мүрысөөнэй условинуудые дүүргэһэн малшад хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые абаха кандидадуудта оруулагдаха ба жэлэй эсэстэ республикын Совнаркомоор нэрэзэргэнүүдынь олгогдохо.

3. Республикын эрхим малшадай (һалбари бүхэнэй) хүндэтэ нэрэзэргэнүүдтэ хүртэһэн малшад нэгэн хамта Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдахын тулада БМАССР-эй Совнаркомоор табигдаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадые хоёр Арадай Комиссариат— СССР-эй баруун районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариат ба СССР-эй зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариат болгон хубааха тухай

1. Шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадые хоёр Бүхэсоюзна Арадай Комиссариат болгон хубааха:

СССР-эй баруун районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариат;

СССР-эй зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариат.

2. СССР-эй баруун районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадай составта Донбассай, Подмосковно бассейнэй, Боровический Нелидовский, Ткибульский ба Ткварчельский, Ахалцикский ба баруун Украинын шулуун нүүрһэнэй районуудай шулуун нүүрһэ малтан гаргаха ба шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин машинануудые үйлэдбэрилхэ предприятинууд ба организацинуудые болон СССР-эй баруун районуудай сланец малтан гаргаха Ленинградска областиин, Эстонско ССР-эй ба Приволжско районуудай предприятинуудые оруулха.

3. СССР-эй зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадта Кузбассай, Уралай, Карагандын, Дунда Азиин, Зүүн Сибириин, Дурна зүгэй ба Сахалинай шулуун нүүрһэ малтан гаргаха ба шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин машинануудые үйлэдбэрилхэ предприятинууд ба организацинуудые оруулха.

4. СССР-эй Совнаркомой баталһан списогэй ёһоор, предприятинууд ба организацинуудые СССР-эй баруун районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадта ба СССР-эй зүүн районуудай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэриин Арадай Комиссариадта дамжуулан үгэхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **М. КАЛИНИН.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **А. ГОРКИН.**

Москва, Кремль. 1946 оной январиин 19.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

Республика доторхи бүхы һунгуулиин участогуудаар һунгагшадай списогүүд үлгэгдэнхэй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тарбагатай тосхондо ажаһуудаг һунгагшад **Е. С. Евдокимова, Ф. М. Первушина, К. Ф. Власов** гэгшэд 154-дэхи участогта һунгагшадай список соо өөһэдынгөө фамилинуудые шалган үзэжэ байна. **А. Поповой** фото.

ТҮРҮҮ АГИТАТОРНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Дэрэстэйн һунгуулиин участково комисси (түрүүлэгшэнь нүхэр Д. Д. Цынгунов) өөртөө даалгагдаһан харюусалгатай ба хүндэтэй уялгануудаа жэшээтэ һайнаар дүүргэнэ. Тус һунгуулиин комиссиин гэр байра түхеэрэгдэһэн ба гоё һайханаар шэмэгдэһэн байна юм.

Һунгуули хэхэ байра соонь Ленин ба Сталинай, мүн тэдэнэй ойрын соратнигуудай портредүүд болон «Сталинска Конституци мандаха болтогой!», «Советскэ арад зоной түрүүшын кандидат агууехэ Сталин мандаха болтогой!» гэһэн олон плакадууд ба лозунгнууд наагдаһан байна. Комиссиин члегүүд ээлжээгээр дежурилжа, һунгагшадай списогэ шалгахала ерэхэдэнь политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай болонхой.

Баһа һунгуулида зорюулагдаһан фотовитринэ, центральна болон республиканска газетэнүүд, ном дэбтэрнүүд, радио ба телефон оруулагдаа. Мүн тэрэшэлэн һунгагшадай список соо хэрзэргэ зүбөөр зохёогдоһон тухай шалгалтануудые хэхэ хүдэлмэри дүүргэбэ. Һунгагшадай список соогоо элирүүлһэн дутуу дунда зүйлые нютагайнгаа Соведээр дамжуулжа түргэнөөр заһабарилна. Энэ үедэ списогтэ 10 һунгагшадай буруугаар бэшэгдэһэн байһание элирүүлжэ, тэрэ дары заһабад. Тэрэшэлэн эндэхи агитаторнууд болбол һунгагшадайнгаа гэр байрануудаар ябажа, тэрэ һунгагшадай список соо хэрзэргэ зүбөөр оруулагдаһан тухай шалгалтануудые хэжэ ябадаг юм.

Тус һунгуулиин участогта партийна эхин организациһаа томилогдоһон 33 агитаторнууд агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри хэнэ. Эдэ агитаторнууд энэ шухала политическэ удхашанартай хүдэлмэрине арад нийтын дунда жэшээтэ һайнаар үнгэргэжэ, өөһэдынгөө хүндэтэй ба харюусалгатай үүргэнүүдые дүүргэжэ байна. Мүнөө манай агитаторнууд СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэр А. В. Кудрявцев, Н. С. Юмашев, Т. Д. Данзановай автобиографинуудые газетын хуудаһанһаа һунгагшадтаа уншажа үгэдэг байна.

Сагаан-Уһанай МТС-эй ба «Социализм» гэжэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай агитколлективүүдэй үүсхэлээр депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдүүдэй тухай фотомонтаж зохёогдожо, эли газарта табигдаһан байха юм. Энэ хүдэлмэридэ участково комиссиин члегүүд анхаралаа тон ехээр табижа, һунгалтада хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлнүүдые гэхэдэ: лампа, керосин болон бүгэдэ бэлэдхэгдэһэн байна.

Манай эндэхи агитколлективүүд соо һунгагшадай дунда хүндэтэй ба алдар суутай болоһон эрхим агитаторнууд яһала олон бии. Жэшээлхэдэ, Б. Сунгарапов, С. Зарубин, Ц. Жимбеева, Ц. Сампилова, Д. Гургумова болон бусад өөһэдынгөө даалгабарита участогуудаар һунгагшадай гэр байраар ябажа, Сталинска Конституци ба һунгуулиин Дүрим тухай хэдэн олон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

Мүн партийна организацинууд агитколлективүүдтэ ехээр туһа хүргэдэг болобо. Хэдэн дахин агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, һунгуулиин кампанида агитаторнуудай шухала зорилгонууд тухай, түрүү агитаторнуудай дүй дүршэлтэй агитаторнуудые танилсуулха тухай хэдэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Эндэхи олонхи агитаторнуудай үүсхэлээр СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдажа социалистическэ мүрысөөн Сагаан-Уһанай МТС-эй, «Социализм» болон Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай эрэгтэй эмэгтэй члегүүдэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байха юм.

Д. ЖИГМЫТОВ.

Кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэбэ

Саянтын МТС-эй коллективэй суглаан үнгэрбэ. Энэ суглаан дээрэ трактор заһабарилгын дүрбэдэхи кварталай дүн тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Машинно-тракторна паркын заһабарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө гашейнхидэй уряалаар социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон тус МТС-эй коллектив үдэр ерэхэ бүри ажалаа хурдадхажа байнад. Заһабарилга хэжэ байһан бригаданууд үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

Механик Воробьев, механик-браковщик Энхеев, мастерскойе даагша Яковишина ажал хүдэлмэрээ зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар 1945 оной дүрбэдэхи кварталай трактор заһабарилха түсэб һайн шанартайгаар 136 процент дүүргэжэ, коллектив соогоо илгарбад.

МТС-эй коллектив машина ба сеялкэ заһабарилха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

Манай МТС-эй коллективэй эрхим ударнигууд гэхэдэ: токарь Гомбоев, комбайнер Раднаева, тракторист Бадмаева ба бусад. Эдэ нүхэд аймагай һунгуулиин урда тээхи суглаанда СССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые дэмжэхын түлөө манай коллективһээ томилогдоһон байха юм.

Нүхэр Б. Дымбрыловэй хүтэлбэрилдэг тракторна бригада манай МТС-тэ түрүү зэргэ эзэлдэг байна. Энэ бригада 1945 оной декабриин 30-да дүрбэн трактор һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргэбэ. Мүн тэрэшэлэн нүхэр Б. Бадмаевай бригада 1946 оной январиин 1-дэ трактор заһабарилха түсэбөө 100 процент дүүргэһэн байна.

Нүхэр Анжуевай бригадын члегүүд январиин 1-дэ гурбан трактор заһабарилаа. Бригадын түрүү члегүүд гэхэдэ: түмэршэ дархан Б. Дашинимаев, Д. Дугаржапов, балташан С.Н. Мункуев ба Г. Балданов гэгшэд шадамгай зоригтойгоор ажаллажа байнад.

Тэрэшэлэн комбайнын мотор заһабарилха бригада (бригадирынь Г. Зодбоева) 1946 оной январиин 1-дэ 9 мотор эрхим шанартайгаар заһабарилжа түсэбөө 120 процент дүүргэбэ.

Гэбэшье, нүхэр Трифонов, Крюков, Быков ба Цыбыкжаповай бригаданууд трактор, машина заһабарилха түсэбые хойшо татана гэжэ үргэнөөр шүүмжэлэгдэбэ.

Эдэ нүхэдүүд түрүү бригаданууднаа ульгэр жэшээ абажа трактор заһабарилха түсэбөө саг болзор соонь дүүргэхын түлөө бүхы хүсөө гаргахабди гэжэ бодото уялгануудые абаба.

Дүрбэдэхи кварталай түсэбые болзорһоо урид үлүүлэн дүүргээд байхадаа бидэнэр трактор болон хүдөө-ажалай бусад машина зэмсэгүүдые заһабарилха жэлэйнгээ түсэбые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр—февралиин 10-да сүм дүүргэхэбди гэһэн шэнэ график суглаанда хабаадалсагшад баталан абаба.

С. ТАНХАСАЕВ.
Саянтын МТС-эй директор.

Һунгуулиин участогууд дээрэхи агитационно хүдэлмэри

Түмэрзамай клубай дэргэдэ агитбригада эмхидхэгдэбэ. Энэ агитбригада һунгуулиин участогууд дээгүүр ябажа Сталинска Конституци, «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүрим» ба депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд тушаа хододоо хөөрэлдөөн ба элидхэлнүүдые үнгэргэдэг юм.

Агитаторнууд нүхэд Громова, Рудаковская, Маркеева, Мезенина гэгшэд һунгуулиин участогууд дээгүүрээ 10 гаран ниимэ хөөрэлдөө ба элидхэлнүүдые үнгэргэһэнэйнгөө һүүлээр, уранһайханай самодеятельностиин гоё һайхан номернуудые харуулна. Жэшээлхэдэ, Лебедева, Маркеева, Мезенина гэгшэд ород хатар, Таня Маркеева—«Гопак» аргагүй һайханаар ба бэрхээр хатаржа, олон һунгагшадые һонирхуулдаг юм. Мүн тэрэшэлэн дууша нүхэр Рудаковская «Манай духаря», «Хүхэхэн пулаад» гэхэ мэтын дуунуудые ехэ гоёр дуулажа, нэрьемэ альга ташалган болгодог байна.

Иимэ номернуудые болон агитационно-нийтын хөөрэлдөө ба элидхэлнүүдые эдэнэр гансахан Улан-Удын түмэр замай хүдэлмэришэдэй дунда харуулдаг ба ейлгуулдаг бэшэ, харин Галуутануурай, Дивизионная станцинуудта, мүн Бабушкин городто ба Шэлэй заводой коллективүүдээр үнгэргэдэг байна.

Е. РИНЧИНОВА.

Партийна организациин хүтэлбэреэр

Иволгын аймагай Гильбирын сомоной партийна эхин организациин агитаторнууд һүүлэй үедэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд А. В. Кудрявцев, И. И. Корчуров, Н. С. Юмашевай автобиографинуудые республиканска газетэнүүдэй хуудаһанһаа уншажа, гүнзэгыгөөр танилсаад, гэр байрануудаар ба малай фермэнүүдээр ябажа депутадуудай кандидадуудай автобиографи тухай һунгагшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Тус партийна эхин организациин эрхим агитаторнууд Л. Х. Дабацыренова, Б. Доржиев гэгшэд колхозшнгуудай дунда кандидадуудай автобиографи болон һунгуулиин «Дүрим» тухай хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн ба һунгагшадайнгаа списогтэ зүбөөр ороһон тухай шалгалтануудые хэдэг байна.

Эдэ агитаторнуудта партийна эхин организаци халуун туһаламжа ходо үзүүлдэг заншалтай болобо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин секретарь нүхэр Д. Ганжуров болбол һунгуулиин бэлэдхэлдэ шухала анхаралаа табидаг юм. Д. Ганжуров хэдэн дахин «агитационно-нийтын хүдэлмэридэ агитаторнуудай шухала зорилгонууд тухай» хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэнэ

Паровозо-бүтээлгын заводой мартеновскэ пролёдой коллективэй члегүүд СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ орол... доо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түр... тэйгөөр дүүргэжэ байнад.

Сүүдхэ бүхэндэ бүтээхэ түсэб... 150—200 процент хүртэр, эрхим һайн шанартайгаар дүүргэхэһээ гадна... коллективэй бүхы эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хадаа „СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай Дүримые", мүн Сталинска Конституцине элибхитэйгээр шудална. Энэ... һунгагшад барандаа шахуу саг болзор... соонь өөһэдынгөө нэрэ обогые һунгагшадай список соо шалгаһан байгаа.

Верховно органдо һунгалта хэхэ үдэрые ажал хүдэлмэри дээрээ ехэхэн амжалтануудые туйлажа угтаха з... готойгоор мастер нүхэр Гуторо... халаанай сталеварнууд сталинска вахта... жагсанхай. Сталинска вахтада жа... саһанайнгаа түрүүшын үдэрһөө эхи... жэ эдэнэр ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлана. Үдэрэйнгөө нормые 205 процент хүртэр дүүргэжэ байнад.

Эдэ түрүүшүүлһээ бусад коллективүүдэй члегүүд жэшээ абамаар байна.

Ф. ПЕТРОВ.

Агитпунктын хүдэлмэри һайжарба

ХЭЖЭНГЭ. (Телефоноор абтаба) һаяхан боложо дүүрэһэн ВКП(б)-гэй аймкомой ээлжээтэ XI пленумэй шиидхэбэрине дүүргэлтэ болгожо, тус аймагай олонхи партийна эхин организацинуудай пропагандистнууд болон агитаторнууд, мүн һунгуулиин урда тээхи аймагай суглаан дээрэ һунгагдаһан этигэмжэтэ нюурнууд болбол СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэрине нилээдгүй эршэмтэйгээр ябуулжа байнад.

Мүнөө эдэ агитаторнууд депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай түлөө агитаци хэнэ. Кандидадуудай биографитай, ажал-ябуулгатай һунгагшадые танилсуулна. Эндэхи олонхи агитаторнууд хадаа залуу һунгагшадта һунгуулиин „Дүрим" ба Сталинска Конституци ойлгуулха тушаа гол анхаралаа табидаг болоо. Жэшээлхэдэ, Че... нын агитпунктын агитаторнууд һунгагшадайнгаа дунда агитационно-ойлгууламжын ба нийтэ-политическэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулжа байха ю...

Гэбэшье, тус аймагай олонхи һунгуулиин участогууд дээрэ һунгуулиин „Дүримтэй" ажалшадые танилсуулха хүдэлмэри хангалтагүй хэгдэнэ гэжэ пленум тэмдэглэбэ.

Б. ДАНСАРУНО...

Залуу һүнгагшадай суглаан

Һаяхан үхибүүдэй гүрэнэй театрай байшан соо промкооперациин системын организацинуудай залуу һунгагшадай суглаан үнгэрбэ. Тэндэ хамта 275 залуу һунгагшад сугларжа, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Смагинай „Советскэ засаг залуушуулда юу үгөөб..." гэһэн темээр элидхэл шагнаба. Республикын промкооперациин системын организацинуудта хүдэлмэрилдэг бүхы залуу һунгагшадта хандалга бэшэг бэшэгдэбэ.

Удаань элидхэл тушаа 6 хүн үгэ хэлэбэд. Тус суглаанда хабаадагшад СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулида дашарамдуулһан социалистическэ мүрысөөндэ ороложо, январь һарынгаа даалгабари уридшалан дүүргэ, һунгалтын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан сталиновска вахтада январиин 25-һаа февралиин 10 болтор барандаа жагсаха, жэлэй түрүүшын кварталай даалгабарине уридшалан—мартын 20 болзорто дүүргэхэ гэхэ мэтэ пунктнуудаар республикын промкооперацинуудай залуу һунгагшадта хандалга бэшэг абаба.

Суглаанай һүүлээр үхибүүдэй театрын артистнар „Бедность не порок" гэжэ премьерэ харуулба.

Загаһашадай амжалтанууд

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалистическэ мүрысөөн манай республикын загаһашадай дунда үргэнөөр дэлгэрбэ.

Байкалорыбтрестын предприятинууд хоёр һарынгаа загаһа барилгын түсэбые февралиин 10-да дүүргэхэбди гэһэн уялгануудаа шударгуугаар дүүргэжэ байна. Тус трестын предприятинууд январь һарын түсэбые январиин 15-да 101 процент дүүргэбэ.

Социалистическэ мүрысөөндэ ороложо Посольско загаһанай заводой коллектив январь һарын түсэбые 340 процент дүүргэжэ, предприятинууд соогоо түрүү һуури эзэлээд байна.

Тэрэшэлэн Горячинскын загаһанай завод 182 процент, Галуутануурай завод 112 процент дүүргэбэ.

Ц. БАЗАР...

Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат, манай Эхэ ороной эрхим патриот

Будажап Лобсанович ЛОБСАНОВАЙ

түлөө өөһэдынгөө голосуудые бултааран, нэгэн хүн шэнгеэр, үгэе!

ЗАЛУУ КАДРНУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛДЭГ БОЛЬШЕВИК.

Байгша оной февралиин 10-да советскэ арад болбол коммунистнууд ба партиин бэшэ хүнүүдэй блогой кандидатуудай түлөө голосоо үгэхөөр бэлэдхэл хэжэ байна. Энээгээрээ манай арад эди хадаа өөһэдынгөө морально-политическэ нэгэдэлые ба Ленин—Сталинай партида үнэн сэхэ байһанаа бахин дахин харуулха байнал.

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын аймкомой нэгэдэхи секретарь байһан, мүнөө партиин обкомой секретарь нүхэр Будажап Лобсанович Лобсановые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо дэбжүүлһэн мэдээе айхабтар хүхюун баяртайгаар угтаһан байнаб.

Манай Сэлэнгын аймагай партийна ба партийнабэшэ большевигүүд хадаа Будажап Лобсановичые шадамар бэрхэ, арад түмэнэй хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөөн оролдожо хүдэлмэрилдэг нүхэр—хүтэлбэрилэгшэ гэжэ мэдэдэг ба хөөрэлдэдэг юм. Энэ нүхэрнай аймаг соогоо партийна ба советскэ кадрнуудые ургуулха ба тэдэнэрые большевистскээр хүмүүжүүлхэ тушаа ехэхэн оролдолгоо гаргаһан бэлэй.

Нүхэр Будажап Лобсанов болбол манай эндэ партиин аймкомой нэгэдэхи секретаряар хүдэлмэрилжэ байхадаа, бидэнэрые кадрнуудые оложо, таарамжатай хүдэлмэридэнь табиха, тэдэнэрые ургуулан хүмүүжүүлхэ ба хүндэлэн сэгнэжэ, дээрэ гаргажа байгты гэжэ ходо һургадаг һэн.

Партийна харюусалгатай хүдэлмэридэ һаяхан дэбжүүлэгдэһэн кадрнууд, тэрэ тоодо би хадаа нүхэр Будажап Лобсановичһаа кадрнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ехэхэн һургаал абаһан байнабди. Будажап Лобсанович манай аймагай эрэгтэй эмэгтэй ажалшадай дунда ехээр хүндэлэгдэдэг, эрхим гүрүү, эрдэм бэлигтэй, большевистскэ партиин хэрэгтэ үнэн зүрхэнэй оролдолго гаргажа хүдэлмэрилдэг нүхэр байһан юм.

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Баргажанай 439-дэхи һунгуулиин округой бүхы һунгагшадые өөһэдынгөө голосые нүхэр Будажап Лобсанович Лобсановай түлөө үгэхые уряалнаб. Энэ нүхэр хадаа тэдэнэрэй манай ехэ этигэл ба найдабариие хүндэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаха гээшэ.

Содном ШАРАПОВ,
ВКП(б)-гэй Сэлэнгын аймкомой кадрнуудые эрхилхэ секретарь.

Хүндэтэ кандидат

Бурят-монгол арадай эрхим хүбүүдэй нэгэн болохо Будажап Лобсанович хадаа ушар мэдэхэ өөрынгөө бүхы наһые 20 жэл шахуутай саг соо нэгэ хэрэгтэ—арад зонойнгоо түлөө алба хэхэ хэрэгтэ үгэһэн байна. Бурят-Монголые сагаангвардеецүүд ба интервентнүүдһээ сүлөөлһэнэй һүүлээр тэрэ хадаа бага наһанһаа эхилжэ бүгэдэ нийтын политическэ хүдэлмэридэ хабаадалсаһан юм. Олоной хүдэлмэри дээрэ ургаһан залуухан шадабаритай эмхидхэгшэ боложо, тэрэ хадаа 1927 ондо аймагтаа хүтэлбэрилхы советскэ хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдээ һэн. Тэрэнһээ хойшо Будажап Лобсанович хадаа саг ургэлжэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябажа байна.

Будажап Лобсанович хадаа 1929—1933 онуудта газарай хэлтэһые даагша ба Сэлэнгын аймисполкомой түрүүлэгшэ байхадаа хүдөө ажалые коллективизаци хэхэ талаар эдибхитэйгээр хабаадалсажа, кулагууд ба элдэб түрэлэй мүлжэгшэдтэй эрид тэмсэл хөө һэн.

Удаадахи жэлнүүдтэ Будажап Лобсанович республика соогоо хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябахадаа өөрынгөө бүхы эмхидхэхы шадабариие хүдөө-ажалай культурые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үгэһэн байгаа. Талантта эмхидхэгшэ нүхэр Лобсанов болбол 1941 оной намарһаа хойшо ВКП(б)-гэй обкомоор хүтэлбэрилхы партийна хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэһэн юм. Тэрэ хадаа Яруунын, улаа тээнь Сэлэнгын партийна организацинуудые толгойлжо байхадаа өөрынгөө бүхы хүсэ шадалые, дүй дүршэл ба мэдэрэлые ажалшадай ажабайдалые һайжаруулха хэрэгэй түлөө, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бүхэжүүлхэ болон фронтдо туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ үгэһэн байха юм. 1945 оной эхеэр нүхэр Лобсанов ВКП(б)-гэй обкомой хоёрдохи секретаряар дэбжүүлэгдээ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидат болохо Будажап Лобсанович Лобсановай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэе!

Д. ЭРДЫНИЕВ.
ВКП(б)-гэй обкомой хүдөө-ажахын таһагые даагша.

Эрхимүүдэй нэгэн

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта хэхэ Баргажанай 439-дэхи һунгуулиин округто ССР Союзай Верховно Соведэй депутадта һунгахын түлөө нүхэр Будажап Лобсанович Лобсановай кандидатура дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида оруулагдаба. Энэ мэдээсэлые республикын бүхы ажалшад хүхюун баяртайгаар угтаһан байгаа.

Будажап Лобсанович хадаа ажалшан арадай иимэ үндэр дээдэ этигэл найдабариие хүндэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаха простой, томоотой ба өөртөө, мүн хамтадаа хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдтэ эрилтэ хэдэг, туһаламжа үзүүлдэг, гүрэн түрын удхашанартай асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг большевик мүн.

Сталинска блогой кандидадта голосоо үгэе!

Г. НИМБУЕВ.

КОЛХОЗНО АЖАХЫЕ МЭДЭДЭГ БА ЭМХИДХЭДЭГ ХҮН

Будажап Лобсанович Лобсановые би үнинэй мэдэхэб. Тамча гэжэ нютагта уншалгын байшангые даажа байхадаа арбанаймантайхан хүбүүн байһан юм. Бага балшар наһатайшье байхадаа ухаамсар, арад зоной ахы байдалые һайжаруулха тушаа асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг байгаа бэлэй.

Өөрынгөө даажа байһан уншалгын байшангай дэргэдэ кружок эмхидхээд, нютагайнгаа таряашад болон малшадта ажахыгаа хайшан гэжэ ашагтай шэмэтэй болгохо, арад зоной ажабайдалые һайжаруулха тушаа зүбшөөл ба заабаринуудые сэсэмэргэнээр үгэдэг байһан юм.

Нютаг бүхэндэ колхозууд байгуулагдаба. Тиихэдэ нүхэр Лобсанов өөрынгөө бүхы мэдэрэл ба шадабариие колхозой байгуулалтые бүхэжүүлхэ тушаа үгэһэн байгаа. Манай Сэлэнгын аймаг соо Будажап Лобсановичые таниха мэдэхэгүй хүн байхагүй гэхэдэ болохо. Энэ нүхэр хадаа колхоздо ерэхэдээ, гансахан юрэнхы асуудалнууд тушаа һонирходог бэшэ, харин колхозой бүхы түрэлэй асуудалнуудаар эрэгтэй эмэгтэй колхозниигуудтай хөөрэлдөө хэжэ, тэдэнэртэ тодо һонор заабари үгэхэһөө гадна, али нэгэн шухала асуудалаар большевистскэ парти ба советскэ правительствын гаргаһан шиидхэбэринүүдые хүн бүхэндэ ойлгуулха гэжэ оролдодог байгаа һэн.

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын аймкомой секретаряар хүдэлмэрилжэ байхадаа, Будажап Лобсанович хадаа хэдэн дахин манай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ерэжэ, намтай сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ тухай яһалахан хөөрэлдөөнүүдые хэхэ зуураа, намда ба миниин звеногой членүүдтэ энэ талаар тон тодорхой заабари ба зүбшэл үгэһэн ба үгэжэшье байдаг.

Малажалые хүгжөөхэ ябадал элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл бэлэдхэнгүйгөөр шиидхэгдэхэгүй гэжэ һайн мэдэхэ тулэдаа нүхэр Лобсанов болбол миниин методые республикын бүхы колхозуудта тарааха тушаа ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэ. Тэрэнэй үүсхэлээр ВКП(б)-гэй обком хадаа һаяхан луговодческо звенонуудай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа юм. Миниин нэрээр нэрлэгдэһэн энэ хүдэлөөн олонхи аймагуудаар амжалтатайгаар тарана.

Нүхэр Будажап Лобсанович Лобсанов болбол колхозно ажахые һайнаар мэдэдэг ба эмхидхэдэг хүн хадаа СССР-эй Верховно Соведтэ хүндэтэ депутадай кандидат болоно гээшэ.

В. ГЕРАСИМОВ,
орденто, республикын солото луговод.

Миниин уряа

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Баргажанай 439-дэхи һунгуулиин округто ССР Союзай Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо, ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Будажап Лобсанович Лобсановые манай аймагай, тэрэ тоодо манай колхозой эрэгтэй эмэгтэй членүүд угаа ехэ баяртайгаар дэбжүүлһэн байгаа.

Аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ, бидэнэр энэ нүхэрые депутадай кандидадта дэбжүүлһэн байгаабди.

Будажап Лобсанович болбол бидэ һунгагшадай этигэл найдабариие хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһандань би ямаршье ажаг һэжэг түрэнэгүйб. Байгша оной февралиин 10-да СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ бүгэдэнийтын һайндэртэ тус округой бүхы һунгагшад хүхюун баяртайгаар, энэ нүхэрэй түлөө өөһэдынгөө голосые үгэхэ байна.

Баргажанай аймагай, тэрэ тоодо манай колхозой бүхы һунгагшад, мүн тэрэшэлэн хуулиин наһа хүрөөгүйшье хүбүүд баса аднай өөрынгөө депутадай кандидат нүхэр Лобсановтай уулзаха үдэрые хүлеэн ядажа байнал. Түрүү малшадай республиканска зүблөөндэ хабаадалсахадаа, би нүхэр Будажап Лобсановичые хаража, танилсаһан байнаб. Энэ нүхэрые засагай дээдэ органдо депутат болохоор дэбжүүлхэдээ манай колхозниигууд зааханшье эндүүрээгүй.

Баргажанай һунгуулиин округой бүхы эрэгтэй эмгэтэй һунгагшадые энэ нүхэрэй түлөө голосоо үгэхые уряалнаб.

Б ЦЫРЕНЖАПОВ
Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ.

ЛЕНИН—СТАЛИНАЙ ПАРТИИН ҮНЭН СЭХЭ ХҮБҮҮН

Лобсановай бүлэдэ арбан хоер ухибүүд түрэһэн юм. Өөрынгөө үрэ хүүгэдые хүл хээрэнь гаргажа, хүн болгохын тула эдэ үбгэн айхабтар ехэ хүсэ хүлһэ гаргаһан байна. Бусок хилээмэ олохо гэжэ баян ноедто хүлһэншэ боложо ябахадаа хаанта хуулиин хэды хатуу хүнһэ байһыень өөрынгөө нюрган дээрэ үзэһэн байна. Гайгартай ба зоболонтой һэн даа, урданай тэрэ саг.

—Манай үрэ хүүгэд өөрынгөө наһанда иимэ зоболон хашалан үзэнгүй, үнэр баян һууһай даа,—гэжэ баян ноёдой баташаха хүсахые дуулажа ябахадаа Лобсан шэнги үгытэй ялуу бурядууд үреэжэ зальбаржа ябагша һэн.

Теэд тиимэ байдалтай яажа болохо тухай болоно үзэхэ арга ухаан тэдэнэртэ хэрэгтэйгүй бэлэй. Юуб гэхэдэ, хаанта харанхы сагта малша бурят зон зэрлиг түрэһэн талаһаа бэшэ юушье харадаггүй, политическэ байдалһаа тон холо байдаг һэн. Тэдэнэй эрдэм болбосоролтой болгожо, тэдэниие гэгээрүүлхэ гэжэ хэншье оролдоогүй, харин тэдэниие харанхы байлгажа, үгэ хүүргүй барлаг зарса болгохо гэгшэ бэлэй.

Иимэ зоболонто ялуу байдалһаа мултаржа гараха зүб замыень агуу ехэ Ленин багша заажа үгэһэн юм. 1917 ондо болоһон Октябриин революци Лобсан шэнги мянга мянган үгытэйшүүлэй эрхэ сүлөө олгожо, тэдэнэй үрэ бэенэртэ үнэр баян жаргалан ехэ арга олгоһон байна.

Лобсанай үхибүүдэй эгээл ухаамсар, эгээл бэлигтэй хүбүүниинь бага наһанһаа хойшо Будажап байһан юм. Энэ хүбүүгээ эрдэм номдо һургаха гэжэ хэды һанабашье, тэрэ үбгэн өөрынгөө хүсэлые бэелүүлжэ шадагшагүй һэн. Урданай сагта үгытэй бурядай ухибүүд үхэр мал харюулхаһаа бэшэ ондоо юушье хэжэ шадахагүй гэһэн хаанта хуулиин номлол байгаа.

Теэд тэрэ хуули унажа, Октябриин наран мандаба.

Манай эндэ советскэ засагай илаһан хойно Будажап шэнги бурядай хүбүүд басагад болбосоролой замаар дабшаба. Будажап хадаа советскэ байгуулалтые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ, советскэ засагтай хамта ургаһан үнэн сэхэ хүбүүдэй нэгэниинь мүн.

Шэнэ советскэ засаг, шэнэ советскэ байдал хадаа залуу үетэнэй түргэнөөр хүмүүжэхэ ябадалда хизааргүй ехэ харгы нээжэ үгэһэн байна. Будажап 15 наһатай байхадаа эдир залуушуулай революционно хүдэлөөндэ эдибхитэйгээр хабаадалсажа эхилнэ. Манай эндэ комсомол байгуулагдажа эхилһэн 1923 ондо эгээн түрүүшээр тэрэнэй зэргэдэ оролсожо, политическэ хүмүүжэлэй түрүүшын һургуули гарана. Урдань уула хадаар хони ямаа харюулжа ябаһан хүбүүн хэды ехэ бэлигтэй бэрхэ байһанаа комсомолой элдэб даалгабари дүүргэжэ харуулна. Тиигээд эрхим комсомолец байһан хадань Сталинай нэрэмжэтэ советско-партийна һургуулида һурахыень Верхнеудинск город эльгээнэ. Тэрэниие һайнаар дүүргэһэн хойноо комсомолой Сэлэнгын хошуунай комитедэй секретаряар һунгагдажа, хүдөө нютагуудта комсомолой түрүүшын бүлгэмүүдые тогтоохо талаар тон ехэ эдиһхитэй ажал хэнэ.

Түүхэтэ 1923 он. Энэ жэл өөрсэхэг малша бурят-монголшууд нүхэр Сталинай түүхэтэ телеграмма абажа, бэеэ даанхай Бурят-Монгол Автономно Советскэ Социалистическэ Республика тогтооно. Советскэ шэнэ засагай ашаар иимэ бэеэ даанхай ороной байгуулагдаад байхада, урдань хаанта засагай хаалта даралта доро хашагдажа байһан харанхы мунхаг бурядуудые һэрinterfaceээжэ, гэгээрүүлхэ болбосоруулха гэһэн шухала зорилго табигдана. Тиихэдэ энэ айхабтар шухала ажал хэхээр эгээл эдибхитэй эдир залуушуул, комсомолецууд эльгээгдэнэ. Мүн тэдэнэй дунда Будажап Лобсанович оролсожо, бурят нютагай соёл культурын түрүүшын гуламта болохо уншалгын байшангые даагшаар ажаллаһан байна. Эндэ эдир залуугайнгаа эршэ зоригые гаргажа, тон ехэ оролдолготойгоор улад зоной дунда гэгээрэл болбосорол нэбтэрүүлжэ орожо. Тэрэ үедэ хэды шэнээн зоригтойгоор хүдэлһыень Тамчын бурядууд мүнөө болторшье мартаагүй.

Нэгэ жэл болоод байхада, олониитын ажалда эдибхитэйгээр хабаадалсадаг, ургажа байһан эрхим комсомолец хадань советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлнэ. Түрүүшээр аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй нягталан бодогшоор, удаань секретарь боложо ажаллана. 1929 ондо хүдөө нютагуудаар хамтын ажалай доодо шатын формо болохо—газараа сугтаа элдэхэ эмхи байгуулагдахадань Будажап Лобсанович тэрэниие толгойлжо, түрэл Селендума нютагтаа ерэнэ. Энэ ажал хадаа саашадаа колхозуудые бии болгохо ябадалда бэлэдхэлэй шанартай юм гэжэ һайса мэдээд, Будажап Лобсанович үгытэй ядуу бурядуудта хүдөө-ажалай машинануудые үгэжэ хангахын ба советскэ гүрэнэй туһаламжын кредит мүнгые зүбөөр хубаажа үгэхын ба ашаглахын түлөө тон ехэ эдибхитэйгээр ажаллана. Тиин тэрэ жэл үгытэй ядуу үмсын бутархай байдалаа орхижо, хамтын колхозно ажалтай болохо хүдэлөөн хаа-хаанагүй дэлгэрнэ. Тиихэдэ Будажап Лобсановичын ябуулһан тэгээрэлэй ба эмхидхэлэй тон ехэ ажалай аша үрэнь харагдажа, Селендума нютагта колхоз байгуулагдаһан юм.

Тэрэ үедэ баян ноёд түрүүтэй кулагууд артель колхоз байгуулха ябадалда һаад тойбо татаха гэжэ оролдодог, таряа бэлэдхэлэй ажалые таһалдуулха гэжэ һэдэдэг байгаа. Тиимэһээ ангиин тэмсэл хүдөө нютагта боложо, хүсэеэ һомо зэбсэгээр үзэлсэхэ ябадалшье гарадаг бэлэй. Будажап Лобсанович болбол ангиин тэмсэлһээ халуур ябаагүй, харин тэрээндэ эгээл эдибхитэйгээр хабаадалсажа, Ленин—Сталинай партиин шугамые шууд сэхээр ябуулхын түлөө тэмсэһэн байха юм. Тиигээд большевистскэ партиин зэргэдэ ороһониинь гайхалтай бэшэ. Будажап Лобсанович ВКП(б)-тэй зэргэдэ мүндуу залуу наһанай һонирхол болгожо ороо бэшэ, харин ушар хэрэг мэдэхэ болоһон хойноо, олон жэл бэлэдхэл хэжэ өөрынгөө үнэн сэхые үрэжэлтэ ажал хэрэгээрээ харуулаад ороһон байха юм. Тиимэ хадаа большевистскэ партиин зэргэдэ нүхэр Лобсановай ороһон ябадал миинтэ бэшэ, харин ушар удха ехэтэй, тэрэнэй саашанхи бүхы ажал-ябуулгынь замые үргэдхэжэ үгэһэн хэрэг болоно.

Тэрээнһээ хойшо Будажап Лобсанович Сэлэнгын аймагай газартаряалангай таһагые даагша болоһон, һүүлээрынь аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ болоһон, тиигээд Бурят-Монгол республикын юстициин арадай комиссар боложо ба мүн газартаряалангай арадай комиссар боложо дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Нүхэр Лобсанов эдэ бүхы хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябахадаа һайн ба ехэ газарые ноёд кулагуудта үгэһэн революциин урда тээхи ёһо гуримые эбдэжэ үгы хээд, тэрэниие артель колхозуудта, ажалша таряашадта үгэхэ хэрэгтэ өөрөө шууд хабаадалсажа ябаһан байна. Тэрэнэй ашаар бурят-монголшуудай урданайнь гунигтай гашуудалтай байдал түргэнөөр усадхагдажа, колхозно шэнэ байдал ургажа ерэһэн байха юм. Будажап Лобсанович хадаа хүдөө-ажалай артельнүүдые бүхэжүүлхэ, колхозно ниитын ажаһуудалые улам хүхюун сэнгүү болгохын тула бүхы оролдолго хүсэеэ гаргана.

Урган хүгжэжэ байгаа республикын хүдөө ажалда үндэр дээдэ мэргэжэлтэй командирнууд хэрэгтэй болоходонь Будажап Лобсанович Социалистическэ газартаряалангай Бүхэсоюзна Академидэ һураха эльгээгдэнэ. Тэрэниие магтаалтай һайнаар дүүргэжэ 1938 ондо ерээд, Совнаркомдо, газартаряалангай Наркомадта хүдэлмэрилнэ, колхозно техникумдэ хүдөө-ажалай специалистнуудые бэлдэнэ. Эдэ бүхы ажал хэжэ ябахадаа мал ба таряан ажал эрхилхэ культурые дээшэлүүлхын түлөө шууд сэхэ тэмсэл ябуулна.

1941 ондо нүхэр Лобсанов партийна хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ оруулагдажа, түрүүшээр Яруунын, һүүлээрынь Сэлэнгын партийна организациие толгойлно. Тэрэнэй хүтэлбэри доро эдэ аймагуудай ажалшад фронтые хоол хүнһөөр хангахын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллаа.

Үнгэрөөшэ жэлэй эхин багта болоһон партиин областной комитедэй 21-дэхи пленум хадаа нүхэр Лобсановые ВКП(б)-гэй обкомой хоёрдохи секретаряар һунгаһан байна. Будажап Лобсанович өөрынгөө бүхы хүсэ, бүхы эрдэм мэргэжэл ба дүй дүршэлые республикынгаа ажахы болон культурые улам саашадань ургэхын түлөө тэмсэлдэ үгэжэ байһыень харанабди. Партиин эльгээһэн али бүхы ажал хүдэлмэри дээрэ эрхим эмхидхэгшэ, шууд сэхэ большевик байһан бэеэ харуулдаг байна.

Бурят-монгол арадай үнэн сэхэ хүбүүн Будажап Лобсанович Лобсанов хүдөөгэй избачһаа областной партийна организациин хүтэлбэрилэгшэ болтороо ургажа дэбжэбэ. Бурят-монголшуудай үнлэһэнэй үг заншалай эрхим шанар—зориг, һонор ухаан бодол, орёо хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэлээ уулгар мэгдүү бэшэ, түбшэн даруу байха, үнэн сэхэ, өөрынгөө арадта, өөрынгөө советскэ Эсэгэ орондо хизааргүй дуратай ба хайратай байһан ябалал Будажап Лобсановичын бэе дээрэ харагдана гээшэ.

Тиимэ хадань, арадай эгээл эрхим хүбүүн болохо Будажап Лобсанович Лобсанов СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлэгдэжэ, Бурят-Монгол АССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта хэхэ Баргажанай №439-дэхи һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси регистрацилжа, һунгуулиин бюллетеньдэ оруулһан байха юм.

Арадай гүн хүнлэһээ ургажа гараһан ба Ленин—Сталинай агуу ехэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн үнэн сэхэ хүбүүн Будажап Лобсанович Лобсанов хадаа социалистическэ гүрэнэй засагай дээдэ органдо һунгагдаха эгээл найдамтай эрхим кандидатнай гээшэ.

Ленин—Сталинай партиин үнэн сэхэ хүбүүн Будажап Лобсанович Лобсановай түлөө бултадаа голосоо үгэе!

Дашн ЛУБСАНОВ.

Түрүү малшадай дүй дүршэлые халан абагты!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин түрүү малшан нүхэр Пурбуева. Энэ хадаа адуу малаа олошоруулха хэрэгтэ үнэн сэхээр оролдодог юм.

А. Поповой фото.

Малай адуулганда онсо анхарал табиха

Республикын түрүү малшадай суглаан дээрэ ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Лобсановай элидхэл дуулаад байхадаа, малажалаа улам сазшань, бүри эршэмтэйгээр адуулхаар зорижобоб. Малажалда өөhэдынгөө эрхим hайн найдабаритай хүнүүдые табиха гэжэ хэлэhэниинь тон лэ зүб байна гээшэ. Юуб гэхэдэ, үни удаанай адуу мал, хони ямаа хаража ябаhан хүнүүд ехэхэн дуршалтай, ш дабаритай болодог. Тэдэ зон hайн шэмэгэй адуулгын газар мэдэхэ, өөрынгөө адуулжа ябаhан үхэр малые толгойгоорынь таниха болоhон тэдэнэйгээ үбдэхэ хабдахада тэрэ сэг соонь мэдэдэг байхаhаа гадна, бага зэргын үбшэнние аргалжа шададаг байха юм.

Би 1944 онhоо эхилжэ адуу мал харанаб. Тиин, үнгэрэгшэ жэлдэ 61 гүүнһээ 53 унага түрүүлээд, бултыень амиды мэндэ ондо оруулааб. Энэ хадаа минии үдэр hүнигүй хүдэлмэрилhэнэй ашатуhа болоо. Саг үргэлжэ адуу малдаа hанаа сэдьхэлээ табидаггүй залхуу зон энэ ажал дээрэ ябажа тоншье бирахагүй байна.

Үбэлые hайнаар үнгэргэхэ ябадал ганса гуна малшадай хэрэг бэшэ, харин бүхы колхоз игудай, зоотехнигүүдэй хүдэлмэри, анхарал мүн.

Зарим нэгэ колхозой түрүүлэгшэнэр хабара тарилга, таряахурялга гэхэ мэтын кампанинуудые үүргэхэдээ hанаагаа дүүрэдэг, малажалаа хойно орхидог, тэрэниие өөрөө гүтэхэ ябадалда hэйдэдэг байна. Илангаяа үбhэ сабшаха ябадалые ехэ тоодоггүй, харин бүрии зон түүхын саhаа хойшо адуу малаа бэлшээридэ адуулаад лэ ондо оруулдаг юм hэн гэжэ хэлсэдэг байха юм. Энэ хадаа мүнөө ехэ таарахагүй, харин тон буруу hанал бодол болоно.

Мал аргалха ябадал манай тэндэ ехэ муу табигданхай. Юуб гэхэдэ, ветпунктда хододоо эм дом үгы байдаг. Харин ондоо аймагта байгаашье hаань, үгэдэггүй байна. Би заримдаа эм эрижэ Хоринэ аймагай ветпунктда ошодог байнаб. Тэрэ, тэндэ намайе ондоо аймагай хүн байнаш гэжэ эм үгэхэеэ арсадаг гээшэ.

Малажалаа саашадаа хүгжүүлхын тулада үбhэ ехээр сабшаха, адуулгые эрхим эр үнгэргэхэ байнабди. Энэ манай гол зорилго. Мүн адуу малаа hайнаар үбэлжүүлхэ ябадал мал харгашадhаа ехэхэн лэ дулыдаха байна.

С. ГАРМАЕВ, Хэжэнгын аймагай Ордо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой адуушан.

Түрүү колхозуудай нэгэн болохобди

Манай „Улаан Темник" колхоз урдань аймаг соогоо ехэ гээгдэнги артель гэжэ тоологдодог байгаа hэн.

Мүнөө тиимэ бэшэ, харин аймагай эрхим колхозуудай нэгэниинь болоо. Малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 100 гаран процент дүүргэhэн байнабди. Жэшээлхэдэ, адуу морёор—105 процент, эбэртэ бодо малаар—102 процент, хони ямаагаар—114 процент дүүргэгдээ.

Энэ амжалтануудые түйлаха ябадал бэлэн хэрэг бэшэ байгаа. Энээниие түйлаха ябадалда бүхы малшад, хонишод ба hаалишад хамсыгаа шамажа үдэр hүниие мэдэнгүй хүдэлмэрилhэн байна гээшэ.

Гүрэнэй уялгата тушаалгануудые бүримүhэн болзорhоонь урид дүүргээбди. Жэшээлхэдэ, 1945 ондо 2.526 пүүд мяха тушаажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Мүн 1946 оной нэгэдэхи кварталай тооhоо авансаар 780 пүүд мяха ушаагаабди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ, тэрэнэй хүндэ хүшэр бэрхэшээлнүүдые илан, манай колхоз соо хэдэн олон түрүү малшад бии болоhон байна. Эдэ болбол адуу мал харууhа ха, адуулха болон тэдэниие таарамжатай хоолоор эдеэлүүлхэдээ ехэ шадамар болоо. Үнеэ ямаагаа, адуу хонёо hайнаар түрүүлдэг, тэдэнэй хурьга эшэгые ба унага тугалые үхүүлэнгүй тэнжээдэг, түсэбhөө үлүүлэн hү haадаг байха юм.

Манай колхозой эрхим адуушадай нэгэн болохо Бимба Шарапова 26 түрэхэ гүү харалаг байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Шарапова тэдэ 26 гүүдээ бултыень түрүүлжэ, 26 унагадаа тон hайнаар тэнжээгээ hэн. Мүнөө тэдэ унагадынь нэгэшье хоролтогүйгөөр булта hүрэгтөө оробо. Энэ мэтын эрхим жэшээнүүд олон байха.

Үнгэрэгшэ жэлэй адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбые үлүүлэн дүүргэhэн дээрэhээ 57 хони ямаа, 3 тугал ба 1 унага эрхим малшадтаа ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хүб аhан байнабди.

Эдэ олон амжалтануудые түйлаhан байбашье, нэгэ ехэ дутуутай байнабди. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ ехэ үер боложо манай эгээл hайн сабшалангые уhа намагаар дараhан байна. Тиимэ дээрэhээ арайхан гэжэ үбhэ хуряаха түсэбөө 24 процент дүүргээ hэмди. Тиимэдэ энэ жэлдэ сабшалан hайжаруулжа энэ дутуугаа сүм усадхаха байнабди.

Мүн үбэлжэлгын үедэ үбhэ тэжээлээ зүбөөр ба гамтайтаар гаргашалха ябадал манай шухала зорилго болоно.

1946 ондо манай эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд шэнэнүүд амжалтануудые түйлахаар бэлэн.

А. Г. ЦЫДЫПОВ, Сэлэнгын аймагай „Улаан Темник" колхозой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Эрдынеев. Энэ колхоз 1945 ондо малажал хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб түрэл бүриин малаар үлүүлэн дүүргээ.

А. Поповой фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Лхамажапов. Энэ нүхэрэй хүтэлбэрилдэг колхоз малажалые хүгжүүлхэ талаар республикын түрүү артельнүүдэй нэгэниинь болонхой.

А. Поповой фото.

Адуу бэлшээжэ үбэлжүүлдэгби

Адуу морин гээшэ саhанай ехэшье байбал өөhэдөө мааж жа хагда гаргадаг мал гээшэ. Тэдэ хагсуу хүйтэниие дабасатай хүдэр бэетэй малнуудай нэгэниинь юм. Хэдэн жэлэй дүршэл дээрэhээ хараад үзэхэдэ, адуун hүрэгүүд бүхэли үбэл соо үбhэ эдингүй бэлшэжэ ондо ородог байна.

Энээниие би өөрөөшье элирүүлээб. 1945 ондо 148 толгой адуу hүни үдэргүй хээгүүр бэлшээжэ, нэгэшье килограмм үбhэ эдюулэнгүй ондо оруулаа бэм. Тэжээл эдеэлшэгүй байгаа hаа, минии харууhалдаг адуун hүрэгүүд хүсэ шадалаа алдаагүй тобир тарган ап үэлые дабаhан байха юм.

Зүгөөр, адуун hүрэгые хагданда нүүлгэхэдэ бэлшээриие зүбөөр ба hэлэжэ хэрэглэхэ шухала. Нэгэ газараа бэлшээридэ адуугаа саг үргэлжэ ябуулжа болохогүй. Юуб гэхэдэ, тэндэхи хагдан адуу мориндо гэдэхүүлжэ үлтирхэ байна. Мүн адуун гээшэ ехэ hонюушархуу тулада олон ондоо бэлшээри эрэжэ ябаха дуратай юм.

1945 ондо 60 гүүнhээ 55 унага абажа, хоролтогүйгөөр тэнжээгээ hэм. Тэрэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хоёр унага абааб.

Мүнөө жэлдэ 190 толгой адуу харууhалжа байнаб. Тиихэ зуураа намарhаа хойшо адуулhаа зөөгоогүйб. Энэ жэлдэ адуулгые бүри hайнаар эмхидхэжэ, абаhан түлнүүдээ урдаhаа хоролтогүйгөөр тэжээхэ зорилготойб.

Х. БОРБОЕВА, Яруунын аймагай Ульдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой адуушан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Котовскиин нэрэмжэтэ колхозой хониной товарна фермые даагша нүхэр Чойдоков. Тус фермэ хони ямаа үсхэбэрилхэ талаар аймаг соогоо түрүү зэргэдэ тоологдодог байна.

А. Поповой фото.

Үнеэн бүриhөө 1090 литр hү haагааб

(Хэжэнгын аймагай Советскэ сомоной „Заветы Ильича" колхозой hаалиша нүхэр Зинаида Савельевна Даниловагай хөөрэhэнhөө)

Би хадаа долоодохи жэлээ hаалишаа хүдэлмэрилжэ байнаб. Энэ зургаан жэлэй дүрбэнинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн байлдаанай хүндэ бэрхэшээлтэй жэлнүүд байгаа.

Энэ жэлнүүдтэ «Бүхы юумэеэ фронтдо, бүхы юумэеэ илалтада» гэhэн манай вождь, Агууехэ Сталин багшын уряае бэелүүлхын түлөө уужам ехэ Эхэ оронэй бүхы арад зоной шэн зоригто тэмсэлдэ бүхы hаалишадтаяа хамта халуунаар оролсоо hэм.

Зургаан жэл соо хаража ябаhан үнеэдээ нэгэшье hубайруулаагүй, түлыень 100 процент мал болгодог hэм. Гадна hү haаха даалгабаряа хододоо үлүү дүүргэдэг байгааб.

Дайнай үе соо, илангаяа 1944 ба 1945 ондо манай баатар Улаан Армиин илалтануудаар улам зоригжожо, социалистическэ ажалай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, хүдэлмэрилхэ зуураа түл абаха, hү haаха талаар улам ехэ амжалтануудтайб.

1945 ондо өөрынгөө харууhалжа байhан 15 үнеэдые бүгэдыень түрүүлжэ, түлыень бүриин бүтэнөөр тэнжээгээ hэм. Мүн 1945 он соо haамхай үнеэн бүриhөө 800 литр hү haаха даалгабаритай аад, 1090 литр haагааб. Тиин, hаалишадай мүрысөөндэ колхоз соогоо илабаб.

Нарай тугалнуудаа элүүр энхэ мал болгохын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг байнам. Тугалайнгаа байрые угаажа сэбэрээр байлгадаг, тэдэнэртэ hайн шанартай тэжээл зохидоор буйлуулжа эдюулдэг, ехэхэн болоходонь бүлеэ уhа уулгадаг хүм. Тиимэhээ тугалнуудни үбдэн турангүй тарган тобир мал болодог юм.

hү ехы haаха ябадалда минии hаналаар иимэ хэмжээнүүд шухала байна. Гэбэл, нарай тугалай гарахада эхэhээнь hалгаажа гаража эдеэлүүлхэ, үнеэгээ гурба дахин нэгэн тогтомол сагта haаха, үнеэдгэ тэжээлыень зохидоор буйлуулжа эдюулхэ. Жэшээлхэдэ, hолоомо хэршэжэ халуун уhаар дэбтээхэ, үнеэнэйнгээ дэлэн угааха ба массаж хэхэ хэрэгтэй байна.

hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнгөө түлөө хэдэн дахин шагнал абаhан байнаб.

1946 ондо түлнүүдээ хоролтогүйгөөр тэжээхэ ба бүри ехэ hү haахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр ролсоод, абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнаб.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадалтай хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи про...

Январиин 15-ай углөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 15. (ТАСС). Трибуналай январиин 15-ай үглөөнэй заседани дээрэ английскэ гэмнэлтын түлөөлэгшэ полковник Филимор гэгшэ гэмнэгдэгшэ Деницын хэhэн гэмтэ хэрэгүүдые элирхэйлhэн баримтануудые хэлэжэ үргэлжэлүүлбэ. Гэмнэлтын зүгhөө гэршэ, германскэ далайн-сэрэгэй флодой капитан Карл Меле-корветтен—гэгшэ дуудагдаба. Тэрэ болбол далайн-сэрэгэй флодто 1930 онhоо хойшо алба хэhэн ба харин 1941 онhоо эхилээд hүүлэй 4 жэл соо—1941 оной июнь hараhаа хойшо капитуляциин үдэр хүртэр Кильдэ базатай байhан уhан доогуур ябадаг онгосонуудай флотилиие командалжа байhан юм гэжэ гэршэhээ асуулта хэжэ тодорхойлоо.

Саашань гэмнэгшэ болбол немецкэ уhан доогуур ябадаг онгосонуудаар торпедировалэгдэhэн худалдаа - наймаанай судналнуудай экипажууд ба пассажирнууд тушаа 1942 оной октябрьда Деницын гар табилтаар гараhан приказ тухайда сүүдэй анхаралые хандуулна. Энэ нюуса приказай удхань хадаа уhан доогуур ябадаг онгосонуудай аюулгүйе сахиха зорилготойгоор гаргагдаhан хэбэртэй байбашье, торпедировалhэнэй hүүлээр хамгаалха хэмжээнүүдые абаhан ябадал бэшэ, харин экипажуудhаа ба пассажирнуудhаа нэгыеншье амидыгаар үлөөхэгүй гэhэн зорилготой байна. Гэршын харуулhанай ёhoор, тэдэнэр энэ приказые абаhанайнгаа hүүлэ гросс—адмирал Деницын штабта ошоhон ба тэрэ приказ тухайда Корветтенэй штабай референт капитан Купиш гэгшэтэй хөөрэлдэhэн байна.

Гэмнэгшэ: Деницын приказые та хайшан гэжэ ойлгуулжа хэлээбтэ.

Гэршэ: Минии hаналаар хадаа, тэрэ приказ дотор хамгаалалтын хэмжээ ябуулгануд хоригдоhон байха ёhотой гэжэ хэлэгдэhэн байна. Тус приказ дотор, худалдаа-наймаанай судналнуудые уhанда шэнгээхэ үедэ экипажай членүүдые амидыгаар үлөөхэгүйн тухай анхаралаа хурсадхаха гэжэ хэлэгдэhэн байна.

Тэрээнэйнгээ hүүлээр гэмнэгшэ болбол 1943 оной октябриин 7-до гаргагдаhан нүгөөдэ приказ тухайда хэлэжэ үгэхые гэршэдэ дурадхаба. Тэрэ приказ хадаа 72-дохи номероор гараhан байна гэжэ Карл Меле хэлэбэ. Дениц болбол далайн hахюулай составта ородог хамгаалалтын судналнуудые үгы хэхые тэрэ приказ дотороо дурадхаhан байна. Тэhэлэгдэhэн судналнуудай экипажуудые торпедировалхэ үедэ туhаламжа абаха арга боломжоёо энэ приказаар хаhагдагшад, үхэхэ аюулда ородог байгаа. Полковник Филиморэй бусад асуудалнуудта Карл Меле гэгшэ харюусахадаа, уласхоорондын харилсаануудые эбдэhэн операцинуудай үедэ уhан доогуур ябадаг онгосонуудай хэhэн ябуулгануудые судналнуудай журналда тэмдэглэхэгүй гэжэ бэшэгдэhэн нэгэ приказ тухай мэдээсэнэ. Уhан доогуур ябадаг онгосонуудай командирнууд болбол энээн тухай өөhэдөө амаар элидхэхэ ёhотой байгаа.

hүүлээрынь, трибуналай түрүүлэгшэ лорд Лоуренс болбол гэршэhээ зэргэ асуулта хэхэ тухай hаналые дурадхаба.

Гэршэ Карл Меле гэгшэhээ асуулта хэhэнэйнгээ hүүлээр, полковник Филимор гэгшэ гэмнэгдэгшэ Деницын гэмтэ ябадалые харуулhан документальна баримтануудые харуулна. Гэмнэгшэ болбол германскэ флодой сэрэгэй судналнууд худалдаа-наймаанай ба загаhа бариха судналнуудые уhанда шэнгээhэн ба тэрэшэлэн тэдэнэй командануудые [illegible] тухай баримтануудые харуулhан документнүүдые уншана.

Тэрэнэй hүүлээр гэмнэгшэ плендэ абтаhан английскэ [illegible] «СД»-гэй органуудта дамжуулан ба «Командос» гэжэ нэрлэгдэдэг [illegible] на ба парашютна операцинууд баадагшадые усадхаха тухай [illegible] приказ эдэндэ хэрэглэгдэhэн [illegible] римтануудые тоолоно.

Гэмнэгшэ болбол Деницын [illegible] харуулжа, энээнэй ёhoор пленд[illegible] сэрэгэйхидые германскэ далай[illegible] флодой барилгада хэрэглэжэ бай[illegible] руулна.

Гэмнэгдэгшэ Дениц болбол [illegible] үе хүртэр фашистскэ идейн[illegible] баригша байhанаа харуулаа гэ[illegible] шэ үргэлжэлүүлнэ.

Дениц болбол агрессивнэ дай[illegible] лэй зэбсэгүүдэй нэгэн болохо [illegible] уhан доогуур ябадаг флодые [illegible] ябадалда тон ехэ үүргэ дүүргэ[illegible] гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Дениц [illegible] рессивнэ дай хэхэ ба тэрээнд[illegible] хэдэ ехээр туhалhан байна. Тэр[illegible] энэ бүхы ажал болбол хэлсээн[illegible] тэхэ гэhэн хэрэг гэжэ hайн [illegible] байна. Ямаршье конвенци, хэлс[illegible] нейтралитедэй принципүүдые [illegible] далда бэлэн байhан ба өөрын[illegible] годо таараха бүхы юумэ хэхэ[illegible] тэрэшэлэн гитлеровецүүдэй заг[illegible] орохоор бэлэн байгаа. Энэ хада[illegible] рэй ямар нэгэн ондоо хүниие [illegible] сал Деницые өөрынгөө оронд[illegible] [illegible]ээрэhээ баталагдана гэжэ гэм[illegible] гэлжэлүүлнэ.

Полковник Филимор гэгшын [illegible] hэнэй hүүлээр, английскэ гэм[illegible] гөөдэ түлөөлэгшэ Элвин Джо[illegible] гэмнэгдэгшэ Редер гэгшын зэм[illegible] hаниие элирүүлhэн документ[illegible] руулна.

Гэмнэгдэгшэ Редер болбол [illegible] шүүдэй бэлэдхэhэн ба болото[illegible] бэелүүлhэн агрессивнэ дайнай [illegible] рюусаха ба тэрэшэлэн гитлеров[illegible] хэрэгүүд ба заговорнуудай эдиб[illegible] баадагшань байhан тула сэрэ[illegible] хэрэгүүдэй түлөө харюусаха ёh[illegible] Джонс хэлэнэ.

Редер гэгшэ 1894 ондо герм[illegible] лайн-сэрэгэй флодто алба хэж[illegible] ба олон жэлэй турша соо [illegible] командна тушаалда ябаhан бай[illegible] болбол 1928 ондо далайн-сэрэг[illegible] начальнигаар байhан байна. Р[illegible] бол 1935 ондо далайн-сэрэгэй [illegible] главнокомандалагшаар томило[illegible] 1938 ондо нюуса советэй [illegible] милогдоhон байха юм. 1939 [illegible] манска флодой дээдэ нэрэзэрг[illegible] гросс-адмиралай нэрэзэргэ Реде[illegible] доhон байна. Гэмнэгшэ болбол [illegible] скэ договорой условиие эбдэжэ, [illegible] скэ далайн-сэрэгэй флодой [illegible] Редерэй шууд хабаадалсажа [illegible] харуулhан документнүүд тухай[illegible] налда hануулна. Редер болбол [illegible] сэрэгэй флодые командалжа [illegible] жэлнүүд соогоо, флот гээшэ да[illegible] хала зэбсэгүүдэй нэгэн ба [illegible] агрессивнэ түсэбүүдые бэелүүл[illegible] ниинь мүн гэжэ флодой барил[illegible] хитэйгээр туhалаа гэжэ гэмнэ[illegible] нэ.

Гэмнэгдэгшэ Редерэй гэмтэй[illegible] ниие харуулhан документальна[illegible] нуудые харуулаад, январиин 1[illegible] лөөнэй заседани дүүрэбэ.

Датска коммунистическэ партиин съезд болохоёо байна

КОПЕНГАГЕН, январиин 20. (ТАСС). Январиин 24-hөө 26 болтор Эрхусе городто Датска коммунистическэ партиин съезд болохонь. Съезд дээрэ хоёр асуудалнуудые хэлсэхэ байна: хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл тухай асуудал ба политическэ программануудые зүблэн хэлсэхэ байна.

Венгридэ болохоёо байгаа Национальна суглаанай сесси

БУДАПЕШТ, январиин 20. (ТАСС). Национальна суглаанай сесси январиин 24-дэ нээгдэхэ гэжэ эсэслэн томилогдобо. Газетэнүүдэй hаналаар национальна суглаан хадаа Венгриин түрэнэй байгуулалта тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ шиидхэбэри абаха байна. «Виллагошаг» газетэ болбол правительственна партиин дүрбэн лидернүүдтэ тэдэнэрэй хэлсэгдэхэ асуудалаар ямар позици эзэлхэ байhандань хандаба. Тильди, Сакаши, Ракяши, ба Вераш гэгшэд тэдэнэрэй партинууд хадаа Венгриие республика болгохые хүсэхэ тэжэ нэгэн hаналаар мэдүүлнэд.

Энэ асуудал hаяхан болоhон парти хоорондын конференцидэ зүблэн хэлсэгдэhэн байгаа. Энээн дээрэ парти бүхэнhөө гурба гурбан хүтэлбэрилхы деятельнүүд байгаа. Партинуудай хоорондо hаналаа таарахагүй зүрилдөөн үзэгдөөгүй нэгэн дуугаар гүрэнэй байгуулалтын тухай асуудалые ба республикые соносхохые дары сагтань шиидхэхэ гэжэ хэлсэбэд.

Афинада олониитын забасто...

АФИНЫ, январиин 19. (ТАС[illegible] нада албахаагшадай забастовко [illegible] hөөр. Министерствонүүдэй олон[illegible] дэлмэрилнэгүй. Тэрэшэлэн h[illegible] заведенинүүдэй ехэнхи хубинь [illegible] хай. Газетын албахаагшад ба [illegible] финн хүдэлмэришэд забасто[illegible] байна. Иимэ дээрэhээ үсэгэлдэ[illegible] лэ «Ризоспастис», «Махи» ба [illegible] Злада» газетэнүүд гараhан бай[illegible] рын хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэ[illegible] гоо. Забастовко болоhон дээрэhэ[illegible] цинуудта телефонно холбоо бу[illegible] дэлмэрилхөө зогсошоо.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГАЛС...

МАНАЙ КОЛХОЗ МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАНХАЙ

(Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дамбаевай хөөрэhэнhөө)

Манай колхоз үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр малажалые хүгжүүлхэ талаар Иволга соогоо түрүү hуури эзэлжэ, ВКП(б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг абаhан байна. Малажалые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб эбэртэ бодо-малаар—123 процент, хони ямаагаар—125 процент, адуу морёор—100 процент дүүргээ. Мүн малажалай продуктнуудые тушаахы гүрэнэй түсэб мяхаар—385 процент, hүэр—198 процент, ноохоор—100 процент, арhаар—500 процент, брынзээр—345 процент дүүргэhэн байна.

Колхозой малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб үлүүлэн дүүргэhэн ябадал хадаа 1944—45 онуудай үбэлэй үедэ колхозно hүрэгүүдые шалдабаритайгаар харууhалhан, тобир тарганаар ондо оруулhан аша үрэ мүн. Ушар иимэhээ адуу малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадалда манай колхозниигууд гол анхаралаа табижа, 1945—46 онуудай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые hайн шанартайгаар үнгэргэhэн байна. Энэ жэлнүүдэй үбэлжэлгые угтуулан хэдэн шэнэ байранууд баригдаhан ба хуушан байрануудые hэлбэгдэн тухээрэгдэhэн байха юм. Мүнөө манай колхозой адуу мал дулаан ба сэбэр байраар хангагдаhан, мүн үбэлэй бэлшээриие зүбөөр хэрэглэдэг, зооветеринарна заабаринуудые бэелүүлдэг зантайбди.

Бидэнэр адуу малаа тэжээлээр хангахын түлөө 1945 ондо сабшалангые hайжаруулхын хүдэлмэри үлэмжэ hайнаар үнгэргөөбди. Бии байhан 1.600 гектар сабшаламнай хоёр дахин уhалагдаhан, эдэ талмайн модо, шулуун бүгэдэ сэбэрлэгдэhэн, 6.930 шарга наг шэбхэ тараагдаhан, 353 мянган кубометр мүльhэн хэрэглэгдэhэн, 16 километр hубаг канава малтагдаhан, тэрэшэлэн посхоод хоройлогдоhон байна. Иигэжэ үбhэ ехээр абаhанай, мүн нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэhэнэй аша туhаар, манай адуу мал тобир тарган ба хүсэ шадал hайнтайгаар ондо орожо байна.

Бүхы малнуудаа хоролтогүйгөөр тэжээhэнэй, малhаа абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлhэнэй түлөө колхозниигуудта ажалай нэмэлтэ түлбэри ехээр үгтэhэн байха юм. Жэшээлхэдэ, hаалишад П. Ранжурова, Д. Л. Шойсоронова, Б. Бадмаева, О. Дашиева, Л. Х. Пурбуева гэгшэд олон тоото хони ямаа, hү, ноохо мэтые ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа.

Тэрээнhээ гадна, манай колхозой членүүд ажалта үдэртөө 205 хони ямаа, 50 эбэртэ бодо мал абаха байна.

Колхозой правлени малажал ба малшадта анхаралаа ехээр табидаг, малшанаа дулаан хубсаhаар болон бусад хэрэгсэлнүүдээр ходоодоо хангадаг байха юм.

Малажалай эдэ түрүүшүүл ба бүхы малшад 1946 ондо адуу малаа бүри олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхахын түлөө мүнөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ оробо.

Бүхы малшаднай СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтануудай хүндэлэлдэ зорюулан бодото уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Жэшээлхэдэ, хониной-товарна фермын эрхим хонишон О. Дашиева гэгшэ өөрынгөө даалгабарита 228 хониhоо 250 хурьга абаха уялга үгэhэн байха юм. Тэрэшэлэн бүхы малшаднай иимэрхүү уялгануудые абанхай.

Манай колхозhоо малажалай хэдэн түрүүшүүл республиканскэ суглаанда хабаадалсаа. Мүн энээндэ би өөрөөшье хабаадалсааб.

Энэ суглаан дээрэ республикын түрүү малшадай дүршэлтэй танилсажа, колхоздоо ошоhон бидэнэр 1946 ондо адуу малаа олошоруулан, ашаг шэмыень арбидхаха бүхы хэмжээнүүдые абаха байнабди.

Манай артелиин членүүд 1946 ондо сабшалангые жэгдэрүүлэн hайжаруулха, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, үбhэнэй валова суглуулгые ехэдхэхын түлөө социалистическэ уялгануудые абажа, республикын бүхы эрэгтэй эмэгтэй колхозниигууд, малажалай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө-ажалай мэргэжэлтэдтэ, хандалга гаргаhан байна. Тиин, бидэнэр энэ уялгаяа үнэн хэрэгүүдээр дүүргэхын түлөө шанга тэмсэл хэжэ эхилэнхэйбди.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД, ответ. редактора—23, АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3 23; отделов: партийной ... и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.).

Н—00536. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5...